Ніва

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 9 (1253) ГОД XXV 2 САКАВІКА 1980 г. ЦАНА 1 зл.

КАВАЛЕР ОРДЭНА АДРАДЖЭННЯ ПОЛЬШЧЫ

Аляксандр МАРЧУК

У 1914 годзе бацька Аляксандра Марчука быў мабілізаваны ў царскую армію, а маці з дзецьмі апынулася ў бежанстве ў Херсонскай губерні. Жылі яны там аж да 1922 года. Аляксандр хадзіў там у школу і разам з ведамі прысвойваў новыя ідэі, якія ўнесла ў жыццё савецкая ўлада.

Але наступіў час, калі бежанцы пачалі вяртацца ў свае родныя месцы. Вярнуліся і Марчукі ў сваю вёску Паўлы. Аляксандру было тады 14 год. Жыццё на вёсцы пры санацыйнай Польшчы не было лёгкае. Марчукі працавалі на гаспадарцы.

Ішлі гады. Аляксандр прызваны быў у войска і служыў у Познані ў кавалерыі. На Познаншчыне добра развівалася спулдзельчасць. Кааператыўны рух быў там папулярны. Аляксандр Марчук, вярнуўшыся з войска, стаў актыўным прапагандыстам і арганізатарам. У 1936 годзе ён і іншыя перадавыя сяляне ствараюць раённую сельскагаспадарча-гандлёвую спулдзельню, якая мела свае крамы ў Цялушках (у той час Марчукі жылі ўжо ў Цялушках), Паўлах і Сацах. Усе артыкулы першай патрэбы ў гэтых крамах можна было набыць. Аляксандр Марчук у спулдзельні працаваў бухгалтарам. І гэтая прафесія будзе яму спадарожнічаць на працягу многіх гадоў. Пры савецкай уладзе з'яўляецца ён бухгалтарам Горпо (гээсу) у Заблудаве, які быў у той час раённым цэнтрам. Уменні свае Аляксандр Марчук удасканальвае на спецыяльных чатырохмесячных бухгалтарскіх курсах.

(Працяг на стар. 4)

І ў чысценькім і дагледжаным пэгээраўскім прадшколлі таксама ёсць будучыя музыканты.

КУЛЬТУРА Ў ПГРы

Дырэктар марыць пра аркестр...

Хоць гэта і лічылася „пара зімовай перадышкі", але ў ПГРы ў Крынках ніхто палегцы не хадзіў. Поўным ходам рыхтаваліся да вясны. Механікі і трактарысты рамантавалі машыны, прыгналі з фабрык і станцыі новыя. Арганізаванае ў мінулым годзе ўласнае рамонтна-будаўнічае прадпрыемства з пераробчай здольнасцю 12 мільёнаў у год заканчвала пабудову сушыльні збожжа з элеватарам на 3,5 тысяч тон. Але найважнейшай справай было сабраць дастатковую колькасць і з належнай падрыхтоўкай аўчароў, бо пэгээр пераймаў ад Шудзялаўскага эскаэру аўчарню ў Гуранах з 1200 авечкамі і прыступаў да „засялення" нядаўна збудаванай аўчарні на 3200 штук. І кожны чабан, што з'яўляўся ў кантору, разам з пасведчаннем аб прыняцці на работу атрымоўваў у рукі ключы да ўласнай новенькай, выцацканай, выгоднай кватэры ў пасёлку пэгээраўскіх высотных дамоў. Ніхто, нават вельмі пажаданыя і надта „дэфіцытныя" трактарысты не карысталіся тады аж такімі прывілеямі. З адным-адзіным выключэннем — праца і ладная кватэра чакала настаўніка музыкі і адначасова арганізатара культурнага жыцця ў ПГРы. Так, авечкі і культура тут з'ядналіся як самыя важныя справы.

Але калі з авечкамі — вядучай спецыяльнасцю Крынак — справы, хоць не без цяжкасцей і клопатаў неяк утрасаюцца: прыбывае чабаноў, нядрэнна загаспадарана паша, нарыхтаваны корм, дык з культурай — не тое! Не скажаш, каб тут нічога не рабілася. Але ўсё яно купленае, прывазное або выязное.

— Арганізуем мы многа экскурсій у Варшаву, на Узбярэжжа, у горы, па ўсёй Польшчы, — не без гонару заўважае вядучая працаўнічыя справы **Яніна Клімук**. — Зараз збіраемся ехаць у Варшаву на „Падвячорак пры мікрафоне", а потым паедзем у Бяшчады — будзе Пшэмысль, Ланцут, заглянем у Чэхаславакію. Дзецям ёлку рыхтуем у Лялечным тэатры ў Беластоку. Кошт не малы: ладныя Мікалаевы падарункі, спецыяльны аўтобус, плата за ўвесь спектакль. Не шкада. Няхай малыя пабудуць у **праўдзівым** сваім тэатры, убачаць **праўдзівую** ігру на сцэне, дакрануцца да **праўдзівай культуры**...

Бо рэдка, надта ж рэдка ўдаецца крынкаўцам пакаштаваць яе. Даволі часта прыязджае сюды эстрада, выступае ў зале кіно „Крокус". ПГР звычайна набывае для сваіх працаўнікоў многа білетаў, або спецыяльныя канцэрты. Але часцей за ўсё — гэта выманьванне вялікіх грошай і яшчэ большая насмешка над гледачамі, бо няма чаго ні паслухаць, ні паглядзець. Як хоць бы нядаўні спектакль „Увага! Пароль: „Парадак". Ніжэй дна!.. Толькі беластоцкі спявак Я. Ляскоўскі з пашанай аднёсся да крынкаўскіх любіцеляў песні і даў канцэрт на высокім узроўні. І яшчэ паслухаць нядрэнную музыку дазваляе група музыкантаў Беластоцкай філармоніі. Выступае яна ў элегантнай канферэнцыйнай зале праўлення ПГРу, дзе паркет, як люстра, сцены ў шыкарных магоневых панелях, а з вокан ва ўсю сцену прасціраецца неабсяжная прастора пэгээраўскіх палёў...

(Працяг на стар. 2)

БАЧЫЦЬ СЭРЦАМ

У адрозненні ад сына ў нашай вёсцы называлі яго Старым Бажком. Старым і сляпым. Але ў найгоршы час акупацыі, калі ў нашай вёсцы гітлераўцы пабілі шмат у нічым не вінаватых людзей, Стары Бажок, як заўсёды, седзячы на лавачцы пад яблыняй, гаварыў людзям у задуменні:

— Чым усё гэта кончыцца? Вось хацелася б пабачыць!

— То ж вы сляпыя, дзеду! — гаварылі мы яму. — Як вы пабачыце?

— Я сэрцам бачу, — сцвярджаў стары дзед і горда падстаўляў пад сонца свае мёртвыя вочы і пасівелую бараду.

Бачыць сэрцам — значыць, глядзець далей уласнага носа, далей за круг асабістых спраў і зацікаўленняў.

Бачыць сэрцам — значыць, аднолькава адносіцца да ўсяго таго, што мае прыватнае і да таго, што агульнае, грамадскае, дзяржаўнае, або проста чужое.

Бачыць сэрцам — значыць, цаніць чалавека не за званне і пасаду, а перш за ўсё за працу, ды не ўвогуле абы-якую працу, бо можна сапраўды працаваць, а можна толькі ствараць уражанне, што працуеш.

Бачыць сэрцам — значыць, аднолькава цаніць чалавека незалежна ад яго мовы і выгляду.

Бачыць сэрцам — значыць імкнуцца да таго, каб усім нам, хто сумленна працуе, жылося ўсё лепш і выгадней.

Бачыць сэрцам — значыць, змагацца за мір, за раўнапраўныя суадносіны між народамі і дзяржавамі.

Бачыць сэрцам — гэта нялёгкая ўмеласць. Ёй вучаць нас пастановы VIII З'езду Польскай аб'яднанай рабочай партыі, а перш за ўсё **праграмны даклад** Палітбюро Цэнтральнага камітэта партыі, з якім на з'ездзе выступіў **Эдвард Герэк**.

Усе праявы нашага ўнутранага дзяржаўнага і вонкавага быту, прамысловасць і сельская гаспадарка, грамадскія суадносіны і звычайныя будзённыя справы кожнага з нас у гэтых пастановах знайшлі сваё месца.

Хто ўмее хаця крыху глядзець сэрцам, той не можа не заўважыць, што ў нашай краіне няма аніводнага добрасумленнага чалавека, якому зараз жылося б горш, як пяць-дзесяць гадоў таму назад. Вядома, паяўляюцца ў нас усё новыя і новыя патрэбы, якія нялёгка даводзіцца нам абяспечваць. Але ж гэта якраз і вынік, і паслядоўнасць нарастаючага дабрабыту. У мінулым дзесяцігоддзі асабліва шпарка — і ў горадзе і ў вёсцы — павялічыліся грашовыя даходы насельніцтва. То ж адных толькі новых месц працы за гэты час было створана звыш 2,5 мільёна. Значыць, столькі новых рабочых пачало прыносіць сваім сем'ям дадатковую зарплату. Кожны з нас мае ў сваім кругу знаёмых па некалькі такіх сем'яў, у якіх дочкі і сыны перасталі быць „цяжарам" для бацькоў і перайшлі на свой уласны „гаршочак".

Зараз не прадбачваецца такога шпаркага павышэння зарплат. Партыйныя дакументы вызначаюць у сярэднім **дзесяціпрацэнтны** прырост рэальнай зарплаты на працягу 1981-1985 гадоў. Рэальнай, значыць, такой, якая раўнаважыць магчымую змену цэн.

Пры гэтым партыя выступае супраць заробкаў, неабгрунтаваных рэальным укладам працы. А такія ў нас, на жаль, здараюцца. Часам зусім афіцыйна. Вось нядаўна нашу рэдакцыю наведала двое сялян з адной вёскі, дзе знаходзіцца сельскагаспадарчы камбінат. Адзін з гэтых сялян, солтыс вёскі, вось і пытае мяне:

— Скажыце, рэдактар, ці ў нас „ужэнднік" нават без вышэйшай адука-

(Працяг на стар. 4)

ХРОНІКА

■ 7 лютага на справаздачна-выбарным сходзе гуртка БГКТ у Трывежы (гміна Гайнаўка) нашы сябры пастанавілі, што часцей павінны адбывацца сходы, на якіх прысутнічаў бы прадстаўнік ГП БГКТ. Добра было б, каб час ад часу прыязджалі ў іх вёску літаратары з клуба „Белавежа" і чыталі на роднай мове свае творы. І аматарскія калектывы з беларускім рэпертуарам трывежцы ахвотна бачылі б на сцэне свайго клуба. Мясцовы клуб неабходна належна абсталяваць. Вось з такімі праблемамі гурток звяртаецца да Галоўнага праўлення. На сходзе 16 чалавек выказала жаданне ўступіць у рады БГКТ, і яны падпісалі членскія дэкларацыі. У склад новага праўлення выбраны: Мікалай Габрылеўскі — старшыня, Мікалай Галёнка — намеснік старшыні, Анна Давідзюк — сакратар, Марыя Пракапюк — скарбнік, Іван Кіцаль і Юлія Давідзюк — члены праўлення гуртка. Сход абслужыла актывістка ГП Анна Ляшкевіч.

■ 9 лютага Галоўная рэвізійная камісія БГКТ правяла кантроль статутовай і фінансавай дзейнасці Галоўнага праўлення за 1979 год.

■ 10 лютага адбыўся ў памяшканні ГП БГКТ у Беластоку конкурс „Беларуская песня-80" беластоцкага раёна. У ім узяло ўдзел 39 удзельнікаў, у тым ліку 3 салістаў, 3 дуэты і 5 вакальных калектываў. У конкурсе выступалі „Каласкі" з Беластока, харавы калектыў з Гарадка, 3 жанчыны з Новай Волі (гміна Міхалова), 3 жанчыны з Гаркавіч (гміна Шудзялава) і 6 жанчын з Грабянёў (гміна Дуброва). Мастацкі ўзровень усіх удзельнікаў быў даволі высокі. Кожнае выступленне багата ўзнагароджвалася апладысментамі прысутных. Усе ўдзельнікі атрымалі сімвалічныя ўзнагароды і будуць выступаць на фінальным аглядзе, які адбудзецца 20 красавіка.

■ У Барысаўцы бэгэкатоўцы плануюць арганізаваць мастацкі калектыў і спатканцца з „белавежцамі". Новае праўленне прадстаўляецца наступна: Таіса Хіліманюк — старшыня, Марыя Ціханюк — намеснік старшыні, Андрэй Гарушэўскі — сакратар, Юлія Пуцінік — скарбнік. Абслугоўвала гурток інспектар ГП Яўгенія Полацкая. 12 асоб падпісала членскія дэкларацыі БГКТ.

■ У Піражках (гміна Шудзялава) сход выбраў новыя ўлады гуртка ў асобах: Рамуальда Алекша — старшыня, Пётр Алекша — намеснік старшыні, Яўгенія Федзюкевіч — сакратар. Генрык Кузьміцкі — скарбнік. (мх)

КАЛЯНДАР

505 гадоў назад
6.3.1475 нар. Б. Мікеланджэла, італьянскі скульптар, жывапісец, архітэктар і паэт. Выдатны прадстаўнік Адраджэння.

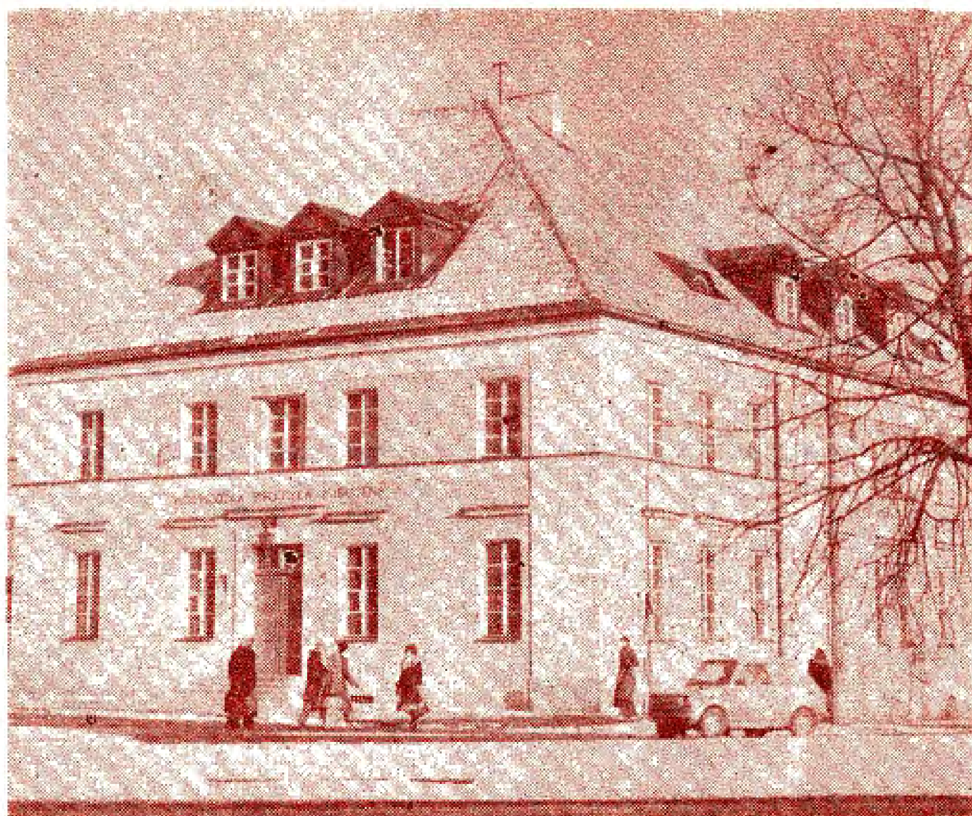
Niwa

BIAŁORUSKI TYGODNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY
ODZNACZONY ZŁOTĄ ODZNAKĄ „ZASŁUŻONY BIAŁOSTOCCZYŹNIE"
Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

ADRES REDAKCJI
Niwa
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok, skr. poczt. 149
tel. 2-32-41

Wydawca:
RSW „Prasa-Książka-Ruch", Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe w Białymstoku. Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch" oraz urzędy pocztowe i doręczyciele. Cena prenumeraty rocznej 52 zł. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 50% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch", Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie nr 1153-201045-139-11.

B.Z.Graf. Zam. 324. Nakład 7.900 I-2

У нашай метраполіі. Гмах даўнішняй Масонскай ложы, пабудаванай у гадах 1803-6 на месцы ранейшай, з 1771 года, вазоўні Браніцкіх. Цяпер сядзіба Ваяводскай публічнай бібліятэкі. Фота М. Гайдука.

(Працяг са стар. 1)

Дырэктар марыць пра аркестр...

Гэтыя бяскрайнія, агромністыя абшары і маленькая жменька людзей на іх... У мінулым годзе ПГРу прыбыло новых 800 га, і цяпер ён гаспадарыць на сямі з лішнім тысячах гектараў. А людзей у ім працуе ўсяго 208 чалавек. Значыць, на аднаго прыходзіцца па 35 гектараў — цэлая двухучастковая гаспадарка!

— Наш ПГР асаблівы — у ім ніколі не канчаецца праца. Ад ранняй вясны і да позняй восені няма тут нават хвіліны вольнай, — кажа **Францішак Бешчад**. Ён тут узначальвае гурток Саюза сацыялістычнай моладзі, кіруе брыгадай сацыялістычнай працы трактарыстаў, што працуюць на трактарах „Беларусь". І яны, маладыя, таксама задыхаюцца ў гэтай прасторы, якая пражэрліва дамагаецца чалавечых рук і моцы машын. Рэдка ім трапляецца вольная нядзеля, а яшчэ радзей — субота. Дырэктар не хоча пусціць ніводнага нават на канферэнцыю ЗСМП, шкадуе марнай гадзіны. Хлопцы разам з Бешчадам ходзяць у вячэрні сельскагаспадарчы тэхнікум. Часам, змораныя і нявыспаныя, здрамнуць адным вокам над сшыткамі, той ды сёй дзеўбане носам, але яны не паддаюцца, перамагаюць сябе, вучацца. І знаходзяць час і сілу на грамадскія пачыны: у пэгээраўскім пасёлку пасадзілі дрэўцы, адрамантавалі лаўкі. Заробленыя грошы за дадатковую звозку саломы ахвяравалі сабе на касцёр з каўбаскамі, песнямі, гульнямі, музыкай. Падкачала пагода — зрабілі гэта ў крынкаўскім рэстаране. Хацелі сустрэць новы год таксама ў сябе саміх. Не ўдалося — людзі не прыйшлі, бо толькі пры магнітафоне ніякавата, некарнавальна. У густоўнай і шыкоўнай сталоўцы, што нядаўна „закаціў" сваім працаўнікам ПГР, вечарам будзе кавярня. Яна — уся надзея маладых на свой куточак, на добрую музыку з пласцінак і касет, сяброўскія сустрэчы, настольныя гульні. Можа нават народзіцца ўласны музычны калектыўчык!? Без надзеі жыць немагчыма...

Цяпер яшчэ людзі тут не маюць ні сілы, ні ахвоты на свой асабісты ўдзел у культурным жыцці. Прыйшоўшы з палёў, будоваў ці фермаў дахаты, снапом валяцца на тапчан, каб перадыхнуць. Два гады назад **ПГР Крынкі** заняў трэцяе месца ў агульнапольскім спаборніцтве працы ў катэгорыі гаспадарак, большых за 5 тысяч га, у мінулым годзе — другое месца, і ў гэтым годзе не здае пазіцый. А такое само не прыходзіць... Калі не чуеш ні рук ні ног, і вочы клеяцца ад стомы — не да танцаў ды спеваў тады. Найбольшая асалода — пасядзець у цёплай і ціхай кватэры ды паглядзець у тэлевізары цікавы фільм. Людзі тут зарабляюць добра, а калі ў сям'і працуе двое-трое, „трынаццаткі" хопіць на палавіну „Фіята". Але нават на самыя славутыя курорты ніхто не едзе з вялікай ахвотай. Сядзяць у хаце. А кіраўніцтва ПГРу? Таксама — дамаседы. Дырэктар мгр інж. **Анджэй Казярадскі** ў гэтым годзе свой водпуск плануе правесці, праўда, за граніцай — у жончынай радні каля Адэльска на Гродзеншчыне, у якіх 10-15 кіламетрах ад Крынак. У пагодны дзень відаць гэтая мясцовасць з вокан дырэктарскага кабінета...

Многа жынчын не працуе, яны маглі б удзельнічаць у аматарскім руху. Пакуль што не адважваюцца. Ахвотна ходзяць на курс кройкі і шыцця. Гэта ім больш блізкае.

Але нейкая вера ў магчымасць стварыць асяродак культурнага жыцця ў ПГРы ўсё ж трымціць каля сэрцаў гэтых запрацаваных і непрыстасаваных яшчэ на новых умовах жыцця людзей. Другі год у Крынках працуе музыкальнае „агніска" для дзяцей. Спачатку было больш за 20 вучняў у групах піяніна і акардэона. Плаціць трэба па 250 злотых у месяц. Бацькі дзяцей з мястэчка праз некалькіх месяцаў захаплення музыкальнай адукацыяй сваіх найміленшых палічылі, што гэтая раскоша залішне дорага ім абыходзіцца, і сваіх будучых піяністаў і акардэаністаў вучыць не паслалі. Пэгээраўскія дзеці вучацца — яны плоцяць толькі палову, другую — аплочвае ПГР. З іх, мабыць, вырастуць і піяністы, і акардэаністы, і саксафаністы, і перкусісты, і трубачы...

Вельмі неахвотна мне здрадзілі пэгээраўскую таямніцу: дырэктар Казярадскі марыць аб стварэнні ў сябе вялікага духавога аркестра.

Мікалай Гайдук
Фота аўтара

Войнаўцы ● На адно пытанне адказваюць начальнікі з Васількова, Нарвы і Шудзялава ● Па агідных слядах ● Прадукцыя са знакам „Мір" ● Калядпікі ● Подых смерці ● Запіскі натураліста ● Дзядзька Квас аб бяссонніцы ● Весткі з Гайнаўкі, Мілейчыц, Бельска, Кузава, Масева, Гукавіч ● Што сніцца Кастусю з Аўстраліі ● Жанчына ў гумары ● Песня „Mój powrót".

TELEWIZJA WARSZAWA

Niedziela 2 III — 6.20 TTR i RTSŚ — Język polski, sem. II. 6.30 Fizyka, sem. II. 7.20 Nasze spotkania. 7.40 Now. w domu i zagrodzie. 8.10 Emerytury dla rolników. 8.20 Telewizjada. 8.55 Program dnia. 9.00 Teleranek oraz film „Gazda z diabelnej". 10.20 Antena. 10.45 Sztuka sakralna różnych kultur — film dok. jap. 11.45 Dziennik. 12.00 Rolnicze rozmowy. 12.30 Piękne głosy — Hanna Rumowska-Machnikowska. 13.15 Krakowski Teatr Baśni — Dzikie łabędzie wg Andersena. 14.20 Koncert życzeń. 15.00 Losowanie dużego lotka. 15.15 Zgadnij kim jestem — teleturniej. 16.50 XI Halowe Mistrzostwa Europy w LA. 18.10 Decydujący front — Od Karpat na Bałkany — film dok. radz. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.10 W słońcu i w deszczu — odc. V pt. „Końskie wesele" — film TP. 21.35 Na estradach świata — Rewia gwiazd cz. III.

Poniedziałek 3 III — 12.45 TTR i RTSŚ — Język polski, sem. IV. 13.25 Geografia, sem. IV. 15.25 Program dnia. 15.30 NURT — Nauczanie początkowe — kl. III. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Zwierzyniec. 16.50 Studio Młodych. 17.05 Dzień dobry, w kręgu rodziny. 17.25 Świerszcz za uchem — buł. film fab. 19.00 Echa stadionów. 19.15 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.10 Teatr TV — Fiodor Dostojewski — Zbrodnia i kara. Wyk.: D. Olbrychski, M. Zajączkowska, A. Łapicki. 22.00 Horyzonty. 22.30 Dziennik.

Wtorek 4 III — 6.00 TTR i RTSŚ — Język polski, sem. IV. 6.30 Geografia, sem. IV. 11.05 Język polski, kl. II lic. 12.55 Język polski, kl. IV lic. 13.40 TTR i RTSŚ — Matematyka, sem. II. 14.10 Chemia, sem. II. 15.25 Program dnia. 15.30 Klub Seniora. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Studio Młodych — Magazyn szkolny. 17.00 Dzień dobry, w kręgu rodziny. 17.25 Interstudio. 17.50 Sonda. 18.20 Królik Bugs przedstawia — anim. film ameryk. 18.45 Radzimy rolnikom. 19.00 Teleturniej. 19.15 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.10 Mój przyjaciel Spot — ang. film fab. 21.45 Planeta Ziemia — Niewidzialne siły. 22.15 Camerata. 22.40 Dziennik.

Środa 5 III — 6.00 TTR i RTSŚ — Matematyka, sem. II. 6.30 Chemia, sem. II. 11.05 Historia, kl. VII. 12.00 Fizyka, kl. VI. 12.45 TTR i RTSŚ — Matematyka, sem. IV. 13.25 Fizyka, sem. IV. 14.30 W drodze do nowego. 15.25 Program dnia. 15.30 NURT — Matematyka kl. V. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Pan Półka i spółka. 16.55 Studio Młodych. 17.10 Dom i my. 17.30 Recital zespołu „Pod Budą". 18.00 Losowanie małego lotka. 18.10 Dzień dobry, w kręgu rodziny. 18.35 Przyrodnicze opowieści Włodzimierza Puchalskiego. 19.00 W kinematografie. 19.15 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.10 Joe Hill — szwed. film fab. 22.05 Puchary Europy w piłce nożnej. 22.55 Dziennik.

Czwartek 6 III — 6.00 TTR i RTSŚ — Matematyka, sem. IV. 6.30 Fizyka, sem. IV. 11.05 Dla szkół — Język polski kl. III lic. 12.00 Biologia, kl. VI. 12.55 Język polski kl. IV lic. 13.25 TTR i RTSŚ — Uprawa roślin. 14.00 Mechanizacja rolnictwa, sem. III. 15.25 Program dnia. 15.30 Turniej zastępowych. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Czwartek TDC. 17.25 Studio Młodych. 17.40 Skarbiec. 18.00 Dzień dobry, w kręgu rodziny. 18.25 Poligon. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Program publ. 19.15 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.10 Powrót Świętego — odc. pt. „Pojedynek w Wenecji" — film ang. 21.05 Pegaz. 21.50 Wszystko za wszystko z prof. J. Buciem. 23.00 Dziennik.

Piątek 7 III — 6.00 TTR i RTSŚ — Uprawa roślin, sem. IV. 6.30 Mechanizacja rolnictwa, sem. II. 11.05 Progra mdla najmłodszych — kl. I i II. 12.00 Geografia, kl. V. 12.45 TTR — Hodowla zwierząt, sem. IV. 13.25 Uprawa roślin, sem. IV. 13.55 Redakcja szkolna zapowiada. 15.25 Program dnia. 15.50 NURT — Pedagogika. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Piątek z Pankracym. 16.55 Studio Młodych. 17.10 Magazyn motoryzacyjny. 17.30 Dzień dobry, w kręgu rodziny. 17.55 Czterdziestolatek — odc. VI filmu TP pt. „Włosy Flory czyli labirynt". 18.45 Studio Gama. 19.15 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.10 Magazyn Studia Gama. 21.45 Teatr Małych Form — „Do M" — Scenariusz, reżyseria i wykonanie — Zbigniew Zapasiewicz. 22.35 Dziennik. 22.50 Glina — franc. film fab. Wyst.: Alain Delon, Catherine Deneuve i inni.

Sobota 8 III — 6.00 TTR Hodowla zwierząt, sem. IV. 6.30 Uprawa roślin, sem. IV. 7.00 Fizyka, sem. II. 7.30 Biologia, sem. II. 9.10 Program dnia. 9.15 Wojsk. film dok. 9.45 Poranek z kulturą. 11.15 Rytm czasu. 11.35 Człowiek, ziemia, kosmos. 12.05 Sokół stepowy — radz. film fab. 13.50 Radzimy rolnikom. 14.00 Studio — 2. 19.15 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.10 Studio — 2. cd. (js)

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 29 II — 7.35 Film fab. ser. 15.25 Film fab. 17.40 Film fab. 19.35 Spotkanie w Ostankino. 21.30 Koncert.

Sobota 1 III — 8.05 Koncert. 12.45 Film fab. 15.10 Nie do wiary. 17.35 Spektakl. 21.05 Mistrzostwa świata. Łyżwy. Mężczyźni. 5000 m.

Niedziela 2 III — 12.00 Film fab. ser. 14.15 Klub podróżników. 16.00 Panorama międzynarodowa. 16.45 Film anim. 20.25 Mistrzostwa świata. Łyżwy. Mężczyźni. 10 000 m.

КІНО

Białowieża Zamiana — buł. 4—5. Powodzenia, stary — fr. 6—7. Aktorzy prowincjonalni — pol. 8—9.
Bielsk Podl. Hotel klasy lux — pol. 3—4. Zwolnienie warunkowe — USA 5—6. Zew rodu — czes. 7—8. Młody Frankenstein — USA 9.
Czeremcha Odrażający, brudni, źli — wł. 4—5. Sto koni do stu brzegów — pol. 8—9.
Czyże Gdziekolwiek jesteś, panie prezydencie — pol. Jenny i Tobby wśród dzikich zwierząt — USA 5—9.
Gródek Na tropie Wilbyego — ang. 8—9.
Hajnówka W mroku nocy — USA 3—5. Policja przygląda się — wł. 6—7. Prorok, złoto i siedmiogrodzianie — rum. 8—9.
Michałowo Strach na wróble — USA 4—5. Podróż — wł. 6—7. Nie zaznasz spokoju — pol. 8—9.
Mielnik Barocco — fr. 5. Nagonka — jug. 8—9.
Milejczyce Hotel klasy lux — pol. Młody Frankenstein — USA 5—9.
Narew Agnieszka idzie na śmierć — wł. Mieczwęg. 5—9.
Narewka Jabberwocky — ang. Prorok, złoto i siedmiogrodzianie — rum. 5—9.
Nurzec Żeglarz znad Dunaju — węg. 4—5. Petnia — pol. 6—7. Mandingo — wł. 8—9.
Orla Bezdroża — rum. 5—9.
Rajsk Austostopowicz — czes. Do krwi ostatniej — pol. 5—9.

Уладыслаў Стшэлецкі

Ул. Стшэлецкі — лодзінскі паэт, даўно вядомы чытачам „Нівы". Некалькі дзесяткаў гадоў з'яўляецца ён сакратаром ваяводскага праўлення Таварыства польска-савецкай дружбы ў Лодзі і ў апошнія гады ў Скерневіцах. За выключныя заслугі ўзнагароджаны ордэнам Штандару працы.

Вершы Стшэлецкага характарызуюцца выключным грамадзянскім накалам і лірызмам. Паэт заўсёды трактаваў сваю творчасць як шлях да чалавечых сэрцаў.

Да сваіх папярэдніх зборнікаў: „Polska", „Dzień się zaczął", „Śpiew o trudzie" дадаў паэт у апошні час зборнік „Czas najwyższy".

Здаецца мне, што ў чытачоў „Нівы" выклічуць зацікаўленне новыя вершы паэта.

Алесь Барскі

ПРАДВЕСНЕ

Быць можа кіну я
Балючым словам,
Нібы гарачай галавешкай
З жарам.
Ды зразумей —
Нядобрыя наровы
Таго, хто ёсць
Ахутаны пажарам.
Словы мае
Раслі ў кустах пратэсту,
Шукалі сцежак
З цемры векавечнай.
І вось знайшлі
Здзяйсненні свае месца,
Так як свяча
Знаходзіць свой падсвечнік.
Мы больш не вернемся
У свет нядолі;
Мінулае сваёй рукой
Загубім
І будзем сведкамі
Трыумфу волі,
Якую пацалуем
Шчыра ў губы.
Нам разараць цаліны
Неабходна,
Кінуць зярняты
Сонечныя ў глебу,
Каб болей не было
У нас галодных,
Каб каласілася айчына
Хлебам.
Без смеласці
Нічога не парадзім,
Дык гуртам, толькі згодна
І супольна,
Каб больш ніхто
Нікога з нас не здрадзіў,
Каб верны быў
Адной ідэі — вольнасць.
А мне
Правоў не трэба спецыяльных;
З людзьмі мой крык,
З людзьмі мае турботы.
Прашу я у жыцця,
Прашу лаяльна:
Дай часу больш,
Каб выканаць работу.

ПРЫВІТАННЕ КЕЛЕЦКАЙ ЗЯМЛІ

Густою кратай межаў,
Бараной зубастай
Дзень летні палажыў
Далонь на цёплых нівах.
Вясною зёрнамі
У глебу шчыра шастаў
А сёння спаліць рунь —
Сялянскую шчаслівасць.
А селяніну ураджаі
Вочы дзівяць,
Валодаюць душою,
Запалоняць мозгам;
Калісьці у Рытвінах
Гасцяваў Радзівіл.
А сёння ў ваяводстве
Гаспадарыць Озга.
Зямля. Ты ежышся
Лясамі ў небасхіле,
Хоры птушыныя
Штодзённа ранкам будзіш;
Прыносіш люду польскаму
Ты моц і сілу,
Надзею, што жыць
Лепей і разумней будзем.
Сыны сялянскія
Заселі у палацах,
Каб радзіць над зямлёй
І над сялянскай доляй,
Каб заклікаць
Сягоння Юдымаў да працы.
Бо шчырых рук і сэрцаў
Патрабуе поле.
Дык прыгажэй зямля
І кветкамі і збожжам!
А мы табе запэўнім
Мір і лад і згоду
І песнямі на штодзень
Шчыра упрыгожым,
Каб жыў з табою люд,
Каб ты жыла з народам.

Пераклад **А. Барскага**

БЕЛАВЕЖА

СТАРОНКА ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ

І. Баравік з'яўляецца студэнткай Філіі Варшаўскага універсітэта ў Беластоку. Днямі выйшаў яе першы паэтычны зборнік (аб ім у іншым месцы). Сёння друкуем самыя новыя вершы маладой паэтэсы.

* * *

не паверыце — прыгажэю з кожнай ноччу
ад часу як між вачамі стрэліла мне Геракліта́ва
цёмная мадам з драпежнымі кіпцюрамі
ад таго як на прагулкі
выбіраемся з Эйнштэйнам падручку
нам заўсёды разам біноклі спадаюць з вачэй
а ў іх топіцца бляск
недасягальнай ідэалогіі неба
я не лунатык і рэдка іду прама
ў краявід серабрысты названы месяцам
я не лунатык — ноч даволі кароткай сарочкай
закрывае трывожны сон маёй суседкі
яна нездаровая:
ёй няспыннасць улезла ў кроў
тчэ павукоў Пенелопе
на памяць мінулага
яна вельмі нездаровая:

і здарыцца спынімся разам —
агонь на мінуту прыгасае
касавурымся з недаверам

* * *

а ты заўсёды
о ты ўжо заўсёды чужым ценем
чужым ценем — крыкам белым
будзеш падаць са скрыжаванымі рукамі
з вачамі распятымі ў палавіне дарогі

а ты заўсёды — як гэта добра ведаеш —
без дому
а твой дом — белы сон — так вялізны
што ў ім не змесціцца
ніводзін цёплы куток

словы па дарозе замярзаюць
у дробна дакучлівыя камені
з гэтага дыму проста ў твар — не вяртаешся
аж метафары скруцяцца ў вяроўкі да неба
самыя праўдзівыя вяроўкі няўдач

з рукамі скрыжаванымі да малітвы
з далонямі распятымі да праклящця
заціскаем бяздомнасць і зубы
каб вецер не вырваў чорных варон
што схаваўшыся пад тваім языкам
насмешліва хіхочуць

не раздасі ў падарунку аплеценых стужкамі губ
сваёй усмешкі мудраца-ірані́ста-меланхоліка
з вачыма ўзнятымі на апошні паверх недарэчнасці
благаславіш сівыя валасы месяца
першага далёкага знаёмага ў бездарожжы
і навекі зацягваеш бездажджовымі хмарамі

такая песня — такой песні высокай
не раскалышаш на кволых бярозах мінулага

* * *

схаваўся крывы нос часу — па яго блазнах
засталіся асцерагальныя званы
ў шырокім прасторы між вушамі

тым дзе белыя дарогі
для трамваяў неапераных думак
пякучыя дарогі
у глыбіню костнага шпіку
да ўзлятаючых з крыкам чырвоных жураўлёў

ёй Дыяніра ўкладала скуру
а на касмічныя прагулкі
ходзіць з ёю самая высокая абстракцыя
зусім няглядзячы на пару года ці дня
Трывожны сон маёй суседкі — сястрычкі невясёлай
бачу так падрабязна — жыцці асобныя
кожнай кроплі крыві
яе сумненні
бачу так — Эйнштэйн узяў мяне на рукі
і мы плывем — як заўсёды невядома куды
даплыць не паспеем
заняць берагі прыяцеляў і ворагаў

Душа люстра — краявід дарогі чыста зложаны
з іудавых вачэй — мяне таксама падглядае
каб добра прадаць багацце пекла небу
— таму я не вяртаюся

не вяртаюся
усё жывое мяне гоніць

схаваўся крывы нос часу — якая
глыбокая студня майго недаверу

лес густых твараў ў люстры — маўчаць
а ты ўжо не шукаеш адказаў
алавянага шкла яго алавяных вачэй
дрыготкай цішыні рук
калі ў поўнач адчыняеш дзверы пальцаў
калі ўбягаюць адзінокія крылы —
ты на ўсялякі выпадак
не дазволіла ім неадкладна расці
і старанна скрываеш ўзгоркі надзеі
дзе яны прымераліся ўсходзіць

лес густых твараў з люстра — адганяеш
бесталковую вайну суседа з самым сабой
за мяжу — раздзяляе два аркестры
тысячы салістаў аднаго існавання

САКРАТ ЯНОВІЧ

Напісанае на ўроцлаўскім вакзале

Я ведаў, што цябе даўно няма тут, але ўсё-такі шукаў твайго позірку, нават у прывабнай прадаўшчыцы гваздзікаў ля ратушы чырвона-цагляная. Мне чамусьці здавалася, што вось напаткаю я недзе хоць дачку тваю, пэўна, гэтак жа задуменную паненку, дваццацігадовую ўжо...

Я Крынкі бачу, калі ў далечынях апынуся.

І чуў-не чуў я праваднiка свайго ва Уроцлаве, сімпатычнага паляка, які, намагаючыся прыняць да сябе спадчыну прускую ў гэтай, нездаровай яму, камарынай даліне Одэра, цягаў мяне ў касцёлы бяздарна-высокія, яшчэ Пястовічаў, што, менавіта, без Айчыны засталіся ў задворках Еўропы. Ды я, замест надыхацца пахамі гісторыі трагічнай, сумотна лавіў пошум пушчы па-над Свіслаччу, у прасторах беларускіх, і мроіў красу буйнага мая ў садах крынкаўскіх, і шэпты кахання вячэрняга пад кучмамі бэзаў прывулічных, і твой вобраз дзявочы ўзнаўляў — не здзіўляйся! — з натугай амаль старэчаю, і паўставала ўваччу сцежка да той хаты, па-хлапечаму снёнай...

Не першы раз я ў гэтай краіне, чужой мне.

П'яны са смутку, я валошку ўяўляў сабе сінюю, як неба, блакітную, як годнасці сімвал. (Кветку гэту палявую прапаную я ўчыніць гербам Дабрарусі шматпакутнай, усё францішканскай.)

Я, бадай, не хачу цяпер ведаць, дзе ты жывеш, і стрэчы з табою не жадаю зусім. Патрэбна мне адно ўяўленне аб табе або, мабыць, і не яно, бо я, калі падумаць моцна, улюбёны быў у магчымую веліч прыгажосці цела і душы тваёй, не ў цябе самую, рэальную. І баюся падумкі аб тым, хто ты зараз! — Нехта зласліва можа сказаць пра мяне, што кахаю я сваё, колішняе, каханне да цябе. І мне, аднак, цяжка будзе запярэчыць гэтаму, у такіх словах нямала праўды акажацца...

Я, ведаеш, так і не зразумею (карыслівай?) шчаслівасці ў тым чалавеку, якому ўдалося перастаць быць сабою.

...З поснай палёгкаю ўнутры, я сеў у вагон хуткага цягніка Уроцлаў-Беласток, які неўзабаве крануўся ў дарогу.

(З падрыхтаванага да друку перакладнога тома „Малыя дні".)

ХАЙ ЖЫВУЦЬ НАМ!

Пісьманосец прынёс „Ніву“,
Я тады якраз быў у хаць.
„Ніва“ піша справядліва,
Зараз стаў яе чытаць.

Адгалоскі, адгалоскі,
Але быў яшчэ і верш,
Той, на Квасавай палосцы,
Прачытаў яго найперш.

Дзядзька піша справядліва,
І ў адзін, і ў другі бок.
Ды „Апошні верш у „Ніву“
Напісаў аднак знарок.

І зноў вывёў усё на дзела,
У Дзядзькі казка не уся.
Шкода крыху, што ўляцела
І для Дзеда Кастуся.

Дзядзька Квас з Кастусём Дзедам,
Гэта будзе, так і знай,
Яны пойдуць адным следам,
Будзе „Ніве“ ўраджай.

Каб было усё шчасліва,
І каб згода была ў нас,
Хай жывуць нам родна „Ніва“,
Дзед Кастусь і Дзядзька Квас!

Ф. Хлябіч

ПАЭЗІЯ НЕ ЗАБАЎКА

Вельмі здзіўляе мяне тое, што Дзядзька Квас, называючы кагось дадаістам, сам прызнаецца, што паэзія для яго забаўка. Дзе ж тут логіка?

Калі для Дзядзькі Кваса паэзія забаўка, ён жа сам дадаіст! І навошта тады крытыкаваць другіх?

Калі нават для каго-небудзь паэзія і была забаўкай, не думаю, што яна магла быць ёю для вялікіх творцаў, свядомых таго, якую ролю яна можа сыграць у свеце.

Хаця я сам надрукаваў толькі некалькі сваіх твораў, магу сказаць адкрыта Дзядзьку Квасу, што паэзія для мяне не забаўка.

Паэзія для мяне гэта боль, гэта раны, гэта шчасце і радасць тварэння.

На падставе некалькіх маіх твораў Дзядзька Квас робіць неабдуманы вывад і называе мяне здраднікам класікі.

Хачу сказаць Дзядзьку Квасу, што паэзія для мяне заўсёды была і будзе „союзом волшебных звуков, чувств и дум“.

Я думаю, што няцяжка заўважыць, нават у маіх апошніх вершах, музыку (волшебные звуки“), так характэрную для класікі.

А калі Дзядзька Квас хоча знаць погляд Бодлера на мастацтва, дык гаворыць ён, што раз прадмет мастацтва — агульныя праблемы духоўнага жыцця, трэба быць арыгінальным і застацца ў сферы адвечных тэм. Арыгінальнасць жа творыцца сучаснай манерай адчування і мыслення.

Свой погляд на сучасную паэзію я выказаў адным, праўда, не маім, сказам і не хачу тут „раздрабляцца“. Хачу толькі, услед за Бодлерам, сказаць, што сапраўднае мастацтва павінна быць спалучэннем суб'ектыўнага з аб'ектыўным.

Юрка Трачук

* * *

Дзякуючы паэзіі свет можна ўбачыць інакш і можам яго на свой спосаб упарадкаваць у мастацкіх вобразах. Трэба толькі чуць слова, гэта значыць, мець ад прыроды дар. Вучыцца паэту неабходна, і ён вучыцца на лепшай класічнай паэзіі. І наватарства такога паэта гэта выключна яго непаўторны знак лёсу. Паэт творыць у адзіночку, але яму неабходны сучасны свет так, як паветра і зямля, на якой ён жыве.

Я не бачу бяды ў тым, што „белавежцы“ маладыя (і не толькі), прабуючы сваіх сіл у паэзіі, твораць розныя вершы. Гэта непазбежная заканамернасць. Бо што ж было б, каб усе паэты пісалі на „адзін капыл?“. Як іх называлі б?

Цікава, што тады сказаў бы Дзядзька Квас, які ад даўжэйшага часу аказваецца крытыкам „белавежцаў“ — вытраўным знаўцаю паэзіі. Мала таго. Сваім „квяцістым стылем“, быццам буйнакаліберным аружжам, разносіць у „пух і прах“ тых жа „белавежцаў“. Пад маскаю народа, як узурпатар, глуміць „Белавежу“. Можна і гэтак.

Дзядзька Квас — умоўны старож умоўнага „белавежскага Парнаса“, убачыўшы кульгавага на абедзве нагі Пегаса (добра, што не на чатыры) уздумаў пераараць той разнаколерны луг (запаведнік пустазелля) і пасеяць высакаякасную траву (паэзію), каб даць 4,5

(Працяг на стар. 7)

БАЧЫЦЬ СЭРЦАМ

(Працяг са стар. 1)

цы можа зарабляць у месяц звыш 20 тысяч злотых?

Зацікавіўся я гэтым. Аказалася, што гутарка ідзе пра Шэфа гэтага камбіната, якому за паспяховыя прадукцыйныя вынікі сам калектыў камбіната прызнаў гадавую прэмію ў вышыні 2 працэнтаў ад агульнага прыбытку, што склала 120 тысяч злотых. Калі гэта падзяліць на 12 месяцаў і дабавіць да нармальнай штомесячнай зарплаты, сапраўды выходзіць звыш 20 тысяч злотых у месяц. І ўсё згодна з правам. **Але ці згодна з пачуццём грамадскай справядлівасці?** Нездарма ж гэтыя сяляне з абурэннем расказвалі мне пра ўсё гэта.

„Трэба нам без аглядак на асобы і пасады бараніць добрае імя партыі і народнай улады...“ — гаварыў са з'ездаўскай трыбуны Эдвард Герэк.

Ведаў я аднаго грамадскага „дзеяча“, які за сваю дзейнасць атрымаў пуцёўку на замежную экскурсію, а заехаўшы ў Венгрыю, як звычайны спекулянт прадаваў на вуліцы жаночыя шматкі. Іншага „важнага“ чалавека (паводле яго меркаванняў) бачылі людзі на кірмашы пры вул. Бэма, як прадаваў залатыя вырабы, бо якраз вярнуўся з паездкі ў Савецкі Саюз.

Гэта, вядома, адзіночныя выпадкі. Але пра іх людзі гаворач, яны сваёй яскравасцю кідаюцца ў вочы, бо **цяжка прыкмеціць тут штодзённую руплівую працу.**

А такой стваральнай працы якраз нам зараз патрэба. На ёй засноўваецца ўся наша будучыня, якую вызначаюць пастановы VIII З'езду партыі. Райскіх перспектываў ніхто нам не абяцае. Складаныя гаспадарчыя і грамадскія задачы прыдзецца ажыццяўляць нам пры болей неспрыяльных, чымсьці раней, унутраных і вонкавых умовах. Таму так неабходная нам разважлівая ашчадная праца і мірнае развіццё міжнародных суадносін, адгэтуль **наш голас за спыненне гонкі ўзбраенняў**, за разрадку міжнароднай напружанасці.

Трэба бачыць сэрцам, **каб павярнуць у шчаслівае заўтра, каб цешыцца мірным развіццём сваёй краіны.**

Трэба бачыць сэрцам, як бачыў той дзядуля, які ўсё ж дачакаўся вызвалення нашай краіны, бо **верыў**, што **ДАБРО** заўсёды перамагае **злую сілу**, бо добрых, працавітых чыстасумленных людзей заўсёды намнога больш ад тых, што намагаюцца жыць на чужы рахунак.

Віктар Рудчык

(Працяг са стар. 1)

Аляксандр МАРЧУК

У пачатку лістапада 1944 года ўступае ён у рады Польскай рабочай партыі. У тым жа годзе і месяцы ён быў выбраны членам Павятовага камітэта ППР у Бельску. Падчас Рэферэндума, а пасля падчас першых выбараў у Сейм належна справіўся ён з даручанымі партыйныя заданнямі. Быў тады на Беласточчыне час неспакойны. Рэакцыйнае падполле паралізавала мірнае жыццё. Жыццё арганізатараў маладой народнай улады штодзённа было пад пагрозай. Аляксандр Марчук расказваў нам аб цяжкасцях таго перыяду ў Нарве, аб розных правакацыях ворагаў, аб выбарах гмінная рады народнай, якія адбываліся пад касцёлам.

Даволі доўга працуе ён у Нарве на пасадзе галоўнага бухгалтара ГСу, адыгрывае значную ролю ў арганізаванні сялянскай узаемадапамогі. І з працай у радах нарадовых звязана яго біяграфія. У 1948 годзе ён — старшыня Гміннай рады нарадовай у Нарве, нейкі час быў старшынёй ГРН у Рыбалах, а пазней сакратаром ГРН у Паўлах. Займаў ён таксама адказныя грамадскія функцыі: грамадзянскага суддзі ў Нарве ў 1948 годзе, члена партыйнага камітэта гміны, а пазней сакратара партыйнай арганізацыі. І цяпер у Цялушках таварыш Марчук выконвае гэтую партыйную функцыю.

Ад 1973 года ён на пенсіі, але не перастае праяўляць актыўнасці ў партыйнай дзейнасці, не перастае быць грамадскім дзеячом сваёй вёскі. Вёска Цялушкі цяпер разбагацела, асаблівa ў апошнім дзесяцігоддзі. Амаль кожны гаспадар садзіць агуркі і трускалкі, за якія атрымліваюць сення вялікія даходы. У вёсцы шмат трактароў, легкавых машын і некалькі грузавікоў. І гэта ўсё дзякуючы народнай уладзе, у станаўленні якой ёсць скромны ўдзел і Аляксандра Марчука. Ён з'яўляецца кавалерам Ордэна Адраджэння Польшчы і заўсёды з задавальненнем расказвае аб пераменах у сялянскім жыцці і аб сваім жыцці. У яго шмат свабоднага часу, таму што на яго гаспадарцы працуе сын. І гэты вольны час выкарыстоўвае ён і на працу ў сваім агародзе, зімою ж пляце кошыкі... Аб гэтым расказвае нам яго жонка, якой таксама ўжо за 70 год.

Калі Аляксандр Марчук быў малодшы, часта іграў на гітары і балалайцы, і, іграючы, прыгожа прыспеўваў. Але з гэтым цяпер горш, бо і слых і пальцы не такія ўжо спраўныя. Сваё ўменне перакавае ён унукам, якім таксама расказвае аб гістарычных падзеях, у якіх і сам прымаў удзел.

Тэкст і фота М. Хмялеўскага

Па роднай зямлі. Новы асяродак здароўя ў Заблудаве.

Фота Я. Целушэцкага.

ГМІННЫЯ НАВІНЫ

ПРЫБЫВАЕ КЛУБАЎ „РУХ“

У Дуброўскай гміне існуе зараз пяць клубаў кніжкі і прэсы ў Дуброве, Востраве, Няросне, Стоцку і Альшы. Займаюць яны ў асноўным па адным-два прасторным пакоі. Найактыўнейшымі з'яўляюцца клубы ў Дуброве і Нярoсне. У Дуброве клуб знаходзіцца ў асяродку культуры і ён найбольшы па плошчы — 80 кв. метраў і ў Нярoсне — у прыватным будынку.

Клуб „Рух“ у Альшы адкрылі 24 лістапада мінулага года. Памяшчаецца ён у стражацкай рамізе і займае два пакоі. Вядзе яго Марыянна Зданевіч. Найактыўнейшыя тут члены супрацпажарнай каманды. Гэта яны паклапаціліся пра гэтую адзіную тут культурную ўстанову. Яны нават прыступілі да агульнапольскага **конкурсу пад назвай** „Творым паўсюдны супрацпажарны фронт“ і паспяхова выконваюць конкурсныя задачы.

(яц)

БУТ У АГНІ

Дзядзька Аляксандр Панасюк усё сваё доўгае жыццё працаваў на гаспадарцы. У школу не давялося яму хадзіць, і ўмеласць чытання і пісання так і асталася для яго па сённяшні дзень нязведанай тайнай.

— Сваё прозвішча на розных квітанцыях і заявах то я яшчэ патраплю нейак наскрабаць, — сцвярджае ён са шчырасцю добрасумленнага чалавека. — Бо сорамна цяпер крыжыкі ставіць, — дабаўляе яшчэ.

Патрэбныя ў жыцці яму былі веды: калі заараць поле, вывезці гной, пасеяць і сабраць... калі паехаць у царкву і запрасіць сваякоў у госці, ды наведаць іх у гэты дзень, калі яны адзначалі свой фэст... Гэтаму ўсяму навучыўся ён ад бацькоў і суседзяў, узяў з вопыту многіх пакаленняў яго дзедаў-прадзедаў.

Праўда, у яго жыцці запісалася першая сусветная вайна і Кастрычніцкая рэвалюцыя. Але і тут быў ён маленькай крупінкай гэтай вялізнай народнай масы, якой кіраваў хто іншы. Рабіў проста тое, што рабілі іншыя, а вялікія ідэі і пераломныя падзеі праляталіся над ім, як вада пад мастом. Ён быў і астаўся селянінам — тыповым беларускім мужыком...

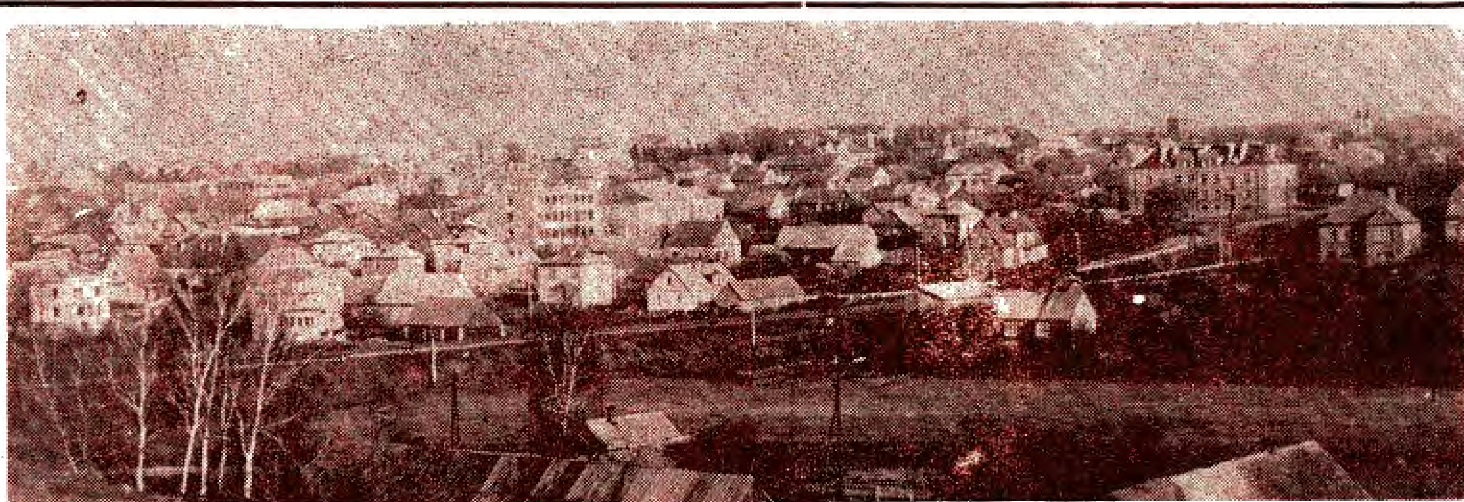
...Гарэла яго вёска. Гітлераўцы акружылі яе шчыльным смерцяносным кальцом, палілі хату за хатай, білі людзей, а яго, Аляксандра Панасюка, мужыцкая натура прымушала перш за ўсё клапаціцца за сваю жывёлу, за маёмасць...

Выцягнуў з хлява цяля, каб не згарэла, бо ведаў, што жывёла самастойна ніколі не выскачыць з агню, нават з адчыненага хлява... Адпрасіўся ў немцаў, каб зноў вярнуцца ў хату за сваёй скромнай маёмасцю, якая там яшчэ асталася... Але хай сам расказвае. Я толькі пастараюся пераліць на паперу тое, што асталося ў мяне на магнітафоннай стужцы:

— Ну і прыйшоў я тады ў хату, — гаворыць Аляксандр Панасюк, — стаю і азіраюся: што тут узяць? Ці вопратку, што ў пасажным сундуку, ці пасцель, ці абразы святыя? А тут страляніна і агонь... Божа ты мой! Гэта ж у чэрвені было, спёка і без гэтага стаяла невыносная... з таго ўсяго схапіў я дакументы і грошы, што знаходзіліся ў століку і кінуўся ў дзверы. Але дзе ж там! Праходу няма. Немцы якраз насупраць маёй хаты паставілі гармату, значыць, арудзіё... Вы знаеце, што такое арудзіё? — запытаў ён мяне. Я кіўнуў галавой, што даводзілася мне бачыць гэтую „штуку“, і дзядзька Панасюк прадаўжаў: — Значыць, рускія б'юць з точак, а немцы — у іх. Я стаю ў хаце. У адной руцэ трымаю сямейныя дакументы, а ў другой — пару савецкіх „чырвонцаў“ — што гэта, ведаеце? — пацікавіўся зноў дзядзька Панасюк.

— Грошы — адказаў я гаспадару, а ён пахваліў мяне за веды і сцвердзіўшы, што з такім чалавекам можна гутарыць, расказваў далей:

— Я ў адно акно, у другое, а там немцы... Ужо і шкло зазвінела і кулькі ў хаце забзыкалі. Я прытуліўся, прысеў за печкай і слухаю, што дзеецца, сэрца б'ецца: хана тут ужо мне будзе... Доўга ці не доўга сядзеў я там, сказаць вам не магу, але чую, што на двары быццам бы крыху ўціхамірылася. Я ў дзверы. Але куды бегчы? Мая хата з таго боку, дзе па загуменні у нас раскінуліся гэтыя точкі. Куля ж прозвішча не пытае: свой ці вораг. Дык за вуліцу, на другі бок, дзе агароды, а за імі, — сенажаць і надбужная даліна, зарослая там і сям карчамі. Праскочыў праз вуліцу. Удалося. Немцы мяне не чапалі. Бягу далей.

Саколка. Хуткімі тэмпамі развіваецца тут жыллёвае будаўніцтва, а цэнтр горада ўжо выглядае эфектна і сучасна. У бягучым годзе будзе закончана пабудова запланаваных на гэтую пяцігодку 1 150 жылых кватэр у спулдзельчым будаўніцтве. У 1979 годзе іх пабудавана 154. У рамках індывідуальнага будаўніцтва пабудавана 91 кватэра. Ключоў да ўласнай кватэры ў блоку чакае 1 360 членаў і кандыдатаў жыллёвага кааператыва. Цяпер будуецца 246 аднасямейных дамоў. Перспектыўны план да 1990 года прадбачвае пабудову каля 3 300 кватэр.

Зараз разбудоўваецца прадпрыемства будаўнічай сталяркі „Стольбуд" і прадпрыемства па вытворчасці прылад і абсталявання для харчовай прамысловасці „Спомаш". Будзе мадэрнізаваны і разбудаваны чыгуначны вакзал. Прадбачваецца таксама пабудова дарожнага аб'езду горада.

У мінулым годзе гараджане выканалі грамадскі пачын на суму сем мільёнаў злотых. Яны будавалі прадшколле, пракладалі тратуары, добраўпарадкавалі пляцоўкі для дзіцячых гульняў. (яц)

ТОЛЬКІ АДНО ПЫТАННЕ

Мы звярнуліся да начальнікаў гарадоў і гмінаў Беластоцкага ваяводства з пытаннем:

— Што вы лічыце за найважнейшае грамадска-гаспадарчае дасягненне ў гміне ў мінулым годзе?

Сёння адказваюць:

МІКАЛАЙ ЧЫКВІН, начальнік гміны ў Дубічах Царкоўных:

— У мінулым годзе Дубіцкая гміна заняла першае месца ў ваяводстве па прымяненню мінеральных угнаенняў. На кожны гектар тут падсеялі па 176 кг НПК у чыстым рэчыве. Сяляне нарыхтавалі значна больш свайго корму для свіней і для быдла. Таму і павялічылася колькасць свойскай жывёлы ў пералічэнні на кожныя 100 га зямельных угоддзяў. Для прыкладу, быдла маем на 6 штук і свіней на 14 штук больш, чым сярэдняя ваяводская. Гміна заняла першае месца ў ваяводстве па авечкагадоўлі. Цяпер у нас у пералічэнні на 100 га зямельных угоддзяў прыпадае па 50 авечак (сярэдняя ў ваяводстве — 23 штукі).

У мінулым годзе мы закончылі электрыфікацыю ўсіх вёсак і нават малых пасёлкаў.

У тым жа годзе мы пабудавалі звыш 2-кіламетровы адрэзак жвіровай дарогі з Вітава ў Пяскі. Не абышлося без грамадскага пачыну жыхароў нашай гміны. Планавалі спамянутую дарогу пабудаваць за два гады, а пабудавалі за 10 месяцаў. Цяпер жыхары нават невялікіх вёсак маюць добрыя дарогі. Асабліва ў напрамку цэнтра гміны — Дубічаў Царкоўных. Праўда, ёсць яшчэ пясчаная дарога са Старыны ў Гурны Груд. Але ўжо ў бягучым годзе плануем на яе навезці жвіру, абкапаць. Са Старыны ў Дубічы ездзяць ужо аўтобусы.

У Ягадніках (гэта вядучая вёска ў гміне) у мінулым годзе, 22 ліпеня, мы перадалі ў карыстанне прасторную, з некалькіх пакояў ды са сцэнай вясковую святліцу. Ягаднічане пабудавалі яе сваімі рукамі. Яны вядомыя актыўнасцю. У святлічным будынку зараз адкрылі клуб прэсы і кніжкі. Аб ім шырэй ужо было напісана ў 7 нумары „Нівы", ад 17 лютага бягучага года.

Мгр інж. СТАНІСЛАЎ КАНДРАЦКІ, начальнік горада і гміны Супрасль, паінфармаваў: у мінулым годзе важнейшыя грамадска-гаспадарчыя дасягненні мы аднатавалі перш за ўсё ў сельскай гаспадарцы, у пабудове мясцовых дарог, у галіне гандлю і паслуг, у камунальнай гаспадарцы і ў галіне асветы і фізкультуры.

Удалося нашым сялянам не знізіць пагалоўя свойскай жывёлы. А, як вядома, апошнія гады былі нялёгкія для сельскай гаспадаркі. Спраўна загаспадарылі мы меліяраваны аб'ект зялёных угоддзяў Агароднічкі-Каракулі, які займае плошчу 139 гектараў.

Значна павялічылася колькасць спецыялістычных гаспадарак — з 40 да 53 (сярод іх найбольш займаецца жывёлагадоўляй).

Паспяхова былі выкананы (і крыху перавыкананы) планы скупкі: свіней прадалі 194 тоны, быдла — 249 тон і малака — 2452 тысячы літраў.

У 1979 годзе закончылі пабудову 3-кіламетравага адрэзка дарогі з Супраслі ў Целічанку, паклалі асфальт на 6-кіламетровым адрэзку з Краснага Лесу ў Маёўку і мадэрнізавалі 10-кіламетровы адрэзак шашы з Супраслі ў Сакалду.

У мінулым годзе было адноўлена прадпрыемства драўнінная прамысловасці ў Супраслі і ля мэблевага цэха пабудавалі лакіровачную.

У вёсцы Каракулі была адкрыта спажывецкая крама.

У Супраслі былі адкрыты дзве майстэрні: па рамонту гадзіннікаў і па абнаўленню і вырабу скур.

У мястэчку Супрасль пабудавалі 250-метровы адрэзак вуліцы Жвіркі і Вігуры і праклалі 400 пагонных метраў тратуараў. Пабудавалі водаправодную сетку па вуліцах Варынскага і Новай ды на пасёлку Левітоўка. Уладзілі новыя скверыкі і пабудавалі дзве стаянкі аўтамабіляў у Супраслі па вуліцах Беластоцкай і Дольнай.

У Агароднічках закончылі рамонт школы і пачалі капітальны рамонт ліцэя ў Супраслі. Пабудавалі святліцы ў Саўлянах і Генрыкове. Распачалі рамонт евангеліцкага касцёла, вежа якога будзе адаптавана на сядзібу Таварыства прыяцеляў Супраслі.

У мінулым годзе жыхары Супрасльскай гміны выканалі грамадскіх пачынаў на суму 6 мільёнаў 218 тысяч злотых (у пералічэнні на аднаго жыхара прыпадае з гэтай сумы па 623 злотых).

Падрыхтаваў **Янка Целушэцкі**

Сто, дзвесце метраў... Гляджу — у траве ляжыць, рукі раскінуўшы, ужо мёртвы Павол Буховэць... Здаецца так яго прозвішча? — звяртаецца ён да жонкі.

— Буховец, — папраўляе яго жонка, і дзядзька Аляксандр прадаўжае:

— ...а крыху далей хтосьці енчыць ад болю, відавочна паранены. Па голасе пазнаю, што гэта Ян Сідарчук, якому гітлераўцы так і не даравалі — пазней ужо дабілі яго, калі іншых расстрэльвалі... Але тады... Можа дапамагчы чалавеку? — падумаў. — Толькі як? Вось, вось набліжаецца трэцяе кальцо карнікаў. Чую крык: *„Гальт! Камуніст капут!"* Вядома, нямецкай мовы я не ведаў. Толькі да яўрэйскай гаворкі даводзілася крыху прыслухоўвацца на кірмашах у Сямяцічах. Калі аднак смерць загляне ў вочы, тады і па-кітайску чалавек зразумее, не толькі панямецку. Я спыніўся, выцягнуў рукі над галавой, мае дакументы і „чырвонцы" паляцелі з ветрам... Адзін з немцаў цэліцца ўжо ў мяне, а я стаю, як ствол дрэва, з дзвюма абрэзанымі галінкамі. У думках развітваюся з жыццём і блізкімі, але гляджу гітлераўцу проста ў вочы. Другі з іх падняў руку: значыць, не страляць. І сам крычыць: *„Рус камуніст?"* А я кручу галавой, што не і таксама крычу: *„Цывіль-хазяй!"* Ён

(Працяг на стар. 6)

КНІЖНЫ ДЭБЮТ

І маем чарговую кніжку — першы зборнік Ірэны Баравік. З яе творчасцю на працягу добрых некалькіх год знаёміла чытача „Ніва". Зараз атрымоўвае яна асобнае кніжнае выданне, што дазволіць больш сканкрэтызаваць погляды на творчасць гэтай маладой паэтэсы, яшчэ студэнткі. „Супраць ветру" — такі загаловак дала яна свайму зборніку паэзіі, у якім прабуе глянуць на сэнс людскога жыцця і на акружаючы яго свет. Аналіз гэтых дзвюх спраў ператвараецца ў абвінавачанне. Асуджаючы свет, асуджае яна адначасова і чалавека, бо, паводле аўтара, апошні мае ўплыў на першае. Абвінавачанне тут адкрытае, як заяўляе сама паэтэса ў аўтабіяграфічнай нотцы: „Нязмерна мне прыкра, што я не ведаю, што маю зрабіць, каб ён быў лепшы".

Зборнік (рэдактар Мікалай Гайдук) выйшаў тыражом 1 000 экземпляраў. Гэта чарговае выданне Галоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Беластоку. Зборнік падзяляецца на тры раздзелы, а ў цэласці ілюстраваны графікай Вячаслава Шума. Цана кніжкі 10 зл., а набыць яе можна ў ГП БГКТ у Беластоку на вул. Варшаўскай 11, і ў гуртках БГКТ у Бельску і Гайнаўцы. (мш)

ЦІ ВЕДАЕЦЕ, ШТО...

...у Крынкаўскай гміне добра працуюць абутковае прадпрыемства і фабрыка мінеральных напіткаў. Першае прадпрыемства выпускае 3000 пар абутку ў месяц агульнай вартасцю 1,2 млн. злотых, другое — завод мінеральных напіткаў — выпускае 30 тысяч бутэлек „Крынкі" ў суткі.

...у Гарадоцкай гміне рэзка змяншаецца колькасць гаспадарак. Калі ў 1977 годзе было іх 1518, дык у 1979 годзе ўжо 1311.

ПАЛОСКА ДЗЯДЗЬКІ КВАСА

Брава, Тургенеў!

Прыведзеная мною малацьба цэпам — горкі ўспамін нашай адсталасці (не з нашай віны), якая найдаўжэй падтрымлівала ў цэнтры Еўропы бой з нашым народам, якая не з яго віны была куды цяжэйшая, чым у іншых народаў. Час усміхнуўся і нам. І на нашу вуліцу прыйшло свята. Роўныя, поўнапраўныя, супольна з іншымі народамі, расцем эканамічна і культурна. З небывалымі дагэтуль паказчыкамі. Жыць бы, здаецца, не паміраць. Але... як сонечны дзень, ні стуль, ні зсюль, затуманіцца, як ні бач, акутаецца навальнічнымі хмарамі, навёўшы несамавіты жах на ўсё жывое, так і на нас найшоў нейкі „халэмус", у сілу якога нашчадкі фенаменальнага племені, бы ачумелыя, знікаюць з роднай нацыянальнасці, замятаючы за сабою сляды. І сказаць нам тут няма чаго. Малы жаль, зрэшты. Можа, нас, беларусаў, астанецца не так і многа, але не будзе пуста. Як будзем ісці слядамі бацькоў і дзядоў, зберажэм іх даробак, дабавім свой.

А малацьбу ў чатыры цапы варта было б увесці ў маладзёжны спорт. Гэта будзе не толькі цікавым, але і карысным. Можа ў жыцці прыдасца. Яшчэ і як!

Ад часу сусветнага патопу нячыстая сіла вісіць над мірнымі народамі. Злачынцы сталі як бы законам прыроды, хоць чалавек надзелены (усё той жа прыродай) цудоўным дарам: розумам і фантазіяй. Розум ад нараджэння да глыбокай старасці не старэе і, пакуль аблівае яго цёплая кроў, працуе, прадукуючы ўсебаковыя веды тых самых законаў прыроды, узбагачае істоту чалавека, яго найдалікатнейшыя пачуцці, цноту, хараство, развагу, узвышае цану жыцця. І гэтая разумная істота, цуд прыроды, дабіўшыся небывалага развіцця, не можа ніякім спосабам пазбавіцца рыс, навыкаў, юру дагістарычнага чалавека. Нашчадкі Каіна зусім не скрываюць сваіх намераў. І будзь тут разумны, саматужны філосаф Дзядзька Квас...

Як там будзе, гадаць не станем, бо будучыня, як заўсёды, на вадзе віламі пісана. Але я ўсё ж на тым стаю, каб наша моладзь, падзяліўшыся чацвёркамі, за цапы бралася. Варта гэту польку ўмець. Бо як давядзецца, няўмеўшы, можна ілбы адзін другому патрапаць. А тады не захочацца стыляваць модную паэзію. Я гэта кажу па-сяброўску. З асабістага вопыту ведаю. Калісь (я казаў і не даказаў), малоцячы ўчацвёрку, дапусцілі мы няўмельца, нахабнага свінабоя. На першым падцэпку ён хацеў паказаць неймаверна моцны ўдар. З размаху аж пахіснуўся, і ўдар біяка прыйшоўся не па снапу, а па маім ілбе. Добра, што ў мяне лоб бараній моцы, не раскроіўся напапол. Але іскры пасыпаліся з вачэй, бы на Каляды зімныя агні ўбачыў. А звон, браткі мае, які я пачуў у сваёй галаве, зазвінеў усімі званамі сарака саракоў царквоў у матушцы Маскве ў першы дзень Вялікадня. Так, так, вопытам падзяліцца можам.

Але да справы. Цытую Дваракоўскага: „А ці гэта не абсурд напісаць такую ацэну Алесю Свіську? Калі чалавек не можа спаць, калі глядзіць на неба, як бы там шукаў таямніцы свайго (людскога) існавання, хоча пазнаць сусвет, калі яго хвалюе думка штодзённага быцця, але для людзей, як Славацкі, мае твар аднолькавы, „цішэ блэнкіту", тады пры чым тут астраном і неажарэбленая кабыла, пры чым тут музыкальныя слёзы і п'яніца з дзіркай у сэрцы?"

Капуста з гарохам. Забіваеш мяне Славацкім. Здагадваюся, што Дваракоўскі Славацкага ставіць у адну шарэнгу з сучасным „белавежцам". Не вораг і я А. Свіську. Ведаю і я са школьных год вялікага класіка І. С. Тургенева. У час знясільваючай касьбы, выцершы рукавом кашулі наплыўшы на вочы пот, заўсёды прадэкламую: „Как хорошо летом в жару лежать под разветвистым деревом и сквозь зеленую листву смотреть на голубое небо".

Не давялося мне на працягу доўгага жыцця нават паўгадзінкі ўведаць гэткай раскошы. Летняй гарачыні мы ўдзячны, што дазваляе сабраць ура-

(Працяг на стар. 7)

ФАЛЬКЛОР

БАЛАДА

Мерна

Го-рэ мо-е, го-рэ, нэ-шчас-на-я до—ля,
а што ж мой мы-лень—кі нэ но-чу-е до—ма

Горэ мое, горэ, нэшчасная доля,
а што ж мой мыленькі нэ ночуе дома,
а што ж мой мыленькі нэ ночуе дома.
Пойдэ о змэрканю, прыйдэ о свытаню,
кладовыцца спаті попэрэк полаті,
кладовыцца спаті попэрэк полаті.
— Ой, постой, мыленькі, я тэбэ розбуё,
твое біелэ лічко сем раз поцэлую,
твое біелэ лічко сем раз поцэлую.
— Е ў мэнэ друга — будэ розбуваті,
мое біелэ лічэнько сем раз цэловаті,
мое біелэ лічэнько сем раз цэловаті.
— Ой, нэхай іх будэ сто двааццать чатыры,
такі я найстарша міжы імі всімі,
такі я найстарша міжы імі всімі.
— Ой, а дэ ж ты, мыла, то й старшэнство брала,
жэб над імі всімі найстаршэйша была?
Жэб над імі всімі найстаршэйша была?
Прылетела галка з зэлёного гаю,
прылетела друга з зэлёного луга,
прылетела друга з зэлёного луга.
Прылетелі гусы і з чужого краю,
— Постойтэ, гусонькі, я вас попытаю,
постойтэ, гусонькі, я вас попытаю.
Постойтэ, гусонькі, я вас попытаю,
чы нэ з того краю, што мылого маю?
Чы нэ з того краю, што мылого маю?
— Ой, мы нэ слухалі, ой, мы нэ відалі,
только по мылому следочок узналі,
только по мылому следочок узналі.
Як по тум следочку пташкі походілі,
вжэ мого мылого другы полюбілі,
вжэ мого мылого другы полюбілі.
Нэхай його люблят нэх його кохают,
а мне, молодэнькуй, жытя однімают,
а мне, молодэнькуй, жытя однімают.

Ад Яўгеніі Тышук, год 50, вёска Вілінава гм. Мельнік, запісаў у лістападзе 1979 г. Мікалай Гайдук, мелодыю расшыфраваў Ян Бондар.

KAREL GOTT

ФОТА ТП ЗАКАЗУ

ВЕР-НЕ-ВЕР

Шаноўны Астроне! Я, мой нарачоны і швагер ехалі самаходам. Я ўзяла газету і нешта чытала. Швагер сеў каля мяне і пачаў чытаць са мной разам газету. Нарачоны сядзеў за рулём і вёў машыну адной рукою (ён нядаўна здаў экзамен і атрымаў правы шафёра). Калі мы даехалі, я ўжо швагра не бачыла. Была я, мой нарачоны і сябра са школы. Я павінна была яго пастрыгчы і думала, якую тут яму зрабіць прычоску. Пасля я падышла да нарачонага, палажыла руку на яго плячо, а ён мяне пацалаваў у вусны. Тады я прычасала свайго сябра і на гэтым прачнулася. Дарагі Астроне, будзь так ласкавы і напішы, што абазначае гэты сон. Баюся, што нешта дрэннае. Астроне! Я твая сталая чытачка. Чакаю і вельмі прашу надрукаваць мой ліст.

Янка з Беластока

Янка! Вядома, што Астрон адказвае на пытанні толькі **сталых** чытачоў „Нівы"! Твой сон наогул вельмі звязаны з жыццёвымі справамі. Ты напэўна цікавішся вучобай, бо ўва сне чытала газету. Твой нарачоны вёў машыну, бо атрымаў якраз правы. Што датычыць рэшты спраў, дык пільнуйся, бо нехта можа ашукаць цябе.

Астрон

Куток практычных ведаў

ЗАПЯКАНКА З КАПЧОНАЙ ТРАСКОЙ

Зварыць бульбу ў лупінах, астудзіць яе, абабраць і парэзаць скрылёчкамі. Пасечаную цыбулю падсмажыць на тлушчы. Крутыя яечкі нарэзаць скрылёчкамі. Капчоную траску (дорш) ачысціць (зняць скурку і выняць косці), падзяліць на невялікія кавалачкі.

Каструльку змазаць тлушчам, палажыць па чарзе бульбу, цыбулю, рыбу, яечкі і накрыць пластом бульбы. Смятану размяшаць з мукой, дадаць солі і перцу і паліць падрыхтаваную страву. Уставіць у гарачую духоўку, запякаць паўгадзіны. Гатовую запяканку пасыпаць дробна пасечанай пятрушкай. Падаваць, пакуль гарачая, не забыцца пра нейкую салату.

На 400 грам траскі бярэм 600 г бульбы, 250 г цыбулі, 4 яечкі, 200 г смятаны.

ГРЭНКІ З КАПЧОНАЙ МАКРЭЛЯЙ

Вроцлаўскі батон парэзаць на лустачкі і тоненька змазаць маслам або маргарынам. З макрэлі зняць скурку, выняць косці і раздробніць яе. На тарцы сцерці сыр. Вымяшаць мяса капчонай рыбы з палавінай сыра і з яечкамі. Масу накладаць на змазаныя маслам лустачкі булкі, наверх палажыць яшчэ крыху памідорнага канцэнтрату. Грэнкі пасыпаць застаўшымся сырам, палажыць на бляшку, змазаную тлушчам, і запячы. Грэнкі падаваць гарачыя з салатай.

На 1 вроцлаўскі батон бярэм 500 г капчонай макрэлі, каля 100 г масла, 1 ячэчка, каля 100 г галандскага сыра і 30 г памідорнага канцэнтрату.

Капчоная рыба ў нас недарагая і даступная амаль у кожным прадуктовым магазіне. Варта яе выкарыстоўваць як найчасцей у нашым меню, бо яна і смачная, і калярыйная.

Гаспадыня

Кансультацыя ЮРЫСТА

ПЫТАННЕ; З Н. здарыўся няшчасны выпадак у часе працы на фабрыцы. Ён цяжка скалечыў руку і ў часе аперацыі памёр. Падазраюць, што смерць наступіла ў выніку неадпаведнага прымянення абязбольваючых сродкаў. Хто абавязаны выплаціць кампенсацыю сям'і памершага: прадпрыемства, на якім меў месца выпадак, ці бальніца, якая неадпаведна яго лячыла?

АДКАЗ: Прадпрыемства адказвае за шкоду ў часе працы, калі гэтая шкода знаходзіцца ў прычынным сувязі з выпадкам у часе працы. Таму, безумоўна, прадпрыемства адказвае за цяжкае скалечанне рукі. Адказныя за бальніцу ўлады абавязаны заплаціць кампенсацыю за смерць пацыента, калі будзе даказана, што лячэнне не было згодна з медыцынскімі ведамі.

Калі б аказалася, што лячэнне было правільным, а смерць наступіла ў выніку ўскладнення, незалежнага ад правільнага лячэння, то прадпрыемства адказвала б за смерць працаўніка і абавязана было б выплаціць адпаведную кампенсацыю, г.зн. жонцы 50 тысяч зл., а на кожнае дзіця або іншага члена сям'і дадаткова па 10 тысяч злотых.

Калі б смерць наступіла ў выніку няправільнага лячэння, адказвалі б і прадпрыемства і адказныя за бальніцу ўлады. Для разгляду спору з прадпрыемствам — кампетэнтная раз'емная камісія пры даным прадпрыемстве, а справы супраць установ, падуладных дзяржаве, якой з'яўляецца бальніца, разглядае ваяводскі суд.

Дарагое Сэрцайка, у мяне клопат з дачкой. Ані споўнілася 20 гадоў. І да гэтай пары яна была добрая, паслухмяная. У школе таксама вучылася добра. У мінулым годзе здавала ў вуз. Не пашанцавала. Вырашыла стаць на работу. Я нават уцешылася, будзе мець крыху сваіх грошай.

Але Аня пазнаёмілася з хлопцам. І стала непаслухмянай. На-мойму, гэты хлопец не для яе, магла выбраць лепшага. Адукацыю толькі засаднічую мае. Аня то кажа, што грошы добрыя зарабляе. Ды і ўвогуле дзяўчына прыгожая і не такога б магла знайсці. Але яна мяне не слухае. Ведае, што я супраць, дык ужо радзей яго дадому прыводзіць, а недзе, пэўна, спатыкаюцца, бо часта позна дахаты вяртаецца. Калі спытаю, адкуль прыйшла, то буркне, а раз дык нават сказала: „Гэта мая справа". І што мне з ёю рабіць, Сэрцайка?

Оля з Беластоцкага

Оля! Табе здаецца, што Аня ўсё яшчэ дзіця і павінна ва ўсім з табой згаджацца, ды нават хлопца па тваім гусце павінна выбраць. А густ густу няроўны. Дзяўчына мае права хадзіць з тым, хто ёй падабаецца. Такі ўжо закон. І падрабязна не трэба ўмешвацца ў справы дарослай дачкі. Роля бацькоў — падказаць, параіць, але не вырашаць усяго за дарослых дзяцей.

Сэрцайка

(Працяг са стар. 5)

зноў: *„Рус камуніст — капут!"* *„Не, пане,* — адказваю. — *Я,* — паказваю на сябе, — *цывіль-хазяй."* Ён трэці раз, што я рускі камуніст, а я зноў яму, што „цывіль-хазяй". І прапусцілі мяне. Іду з рукамі высока над галавой і ўсё думаю: ці застрэляць, ці заколюць? Іх жа нейкіх дваццаць чалавек, а я адзін. Іду памаленьку, іду праз сенажаць, за якой — высокае жыта. Каб толькі да жыта! Дайшоў! Аж упаў на калені. Але тут жа сарваўся. Прыгнуўся і пабег... Дабег да дарогі. Зноў наткнуўся на раненага суседа Івана Сідарчука, а пры ім і жонка. Цягне яго на Буг, а ён не даецца.

— Што ж ты, сусед?! Уцякайма! Там жа б'юць і паляць, — угаворваю яго. Жонка схапіла мужа за адну руку, а я за другую. Ён рвецца, не даецца нам адцягнуць яго.

— Я мушу дахаты, там у мяне ёсць лякарства, залью сабе рану...

Ну, што ж, Бог з табою! Ідзі. Толькі адбег я метраў дзесяць ці пятнаццаць, а Сідарчука і яго жонку схапілі ўжо немцы і пагналі на расстрэл...

— Бачыце, — уздыхнуў Аляксандр Панасюк, — выходзіць з таго, што сярод немцаў былі таксама розныя людзі. Адны мяне прапусцілі, а іншыя нават раненаму не даравалі...

Пераначаваў я на Бузе. Ноччу, хаця і ў чэрвені, холадна, а я ж у адной кашулі... Ды яшчэ камары. Божа ж ты мой, ратунку няма! Агню не распаліш, бо страшна і няма чым... І есці хочацца... Рашыў: пайду ў вёску. І зноў мне ўдалося. Хата мая яшчэ стаяла. Схапіў бохан хлеба і іду назад. Здалёк бачу, ідзе ў вёску Васіль Аксенчук. І раптам чую стрэл. Аксенчук тут жа упаў у траву. Ён у 1939 годзе служыў у Польскім Войску і меў на сабе зялёную вайсковую кашулю. Гітлеравец узяў яго за савецкага байца. Але Аксенчук, вядома, чалавек у ваеннай хітрасці абвучаны, паўзком, паўзком і схаваўся ў карчах. Я за ім. Немец пайшоў яго следам. І наткнуўся на сем чалавек з нашай вёскі, якія ад агню і куль схаваліся пад вялікім карчом на смугу. Найбольш там было жанчын з трох сем'яў: Зоські Паўлючыхі, Алесі і Антолькі. Сярод іх знаходзіўся таксама мой пляменнік, Яська Петручук, сямігадовы сын маёй сястры... Знайшоў іх гэты гітлеравец і пачаў штосьці да іх шпергатаць, чаго яны, вядома, не разумелі. А пасля застрачыў з аўтамата... Гэты Яська то яшчэ траву рукамі рваў з болю... Усіх іх там пабілі...

— І вы, дзядзька Аляксандр, усё гэта бачылі? — пацікавіўся я.

— То ж пэўна! — адказаў ён. — Яшчэ дапамагаў іх усіх пасля хаваць... Гэта ж мае суседзі...

Значыць, пашанцавала Аляксандру Панасюку. Але яго мужыцкая ўпартасць яшчэ падшапнула яму, каб забегчы ў вёску і выратаваць што-колеч з пакінутай маёмасці. Толькі тады натнуўся ўжо на менш спагадлівых гітлераўцаў, якія палічылі яго камуністам. Аб гэтым аднак — праз тыдзень.

Віктар Рудчык

Палітрук Лявонцій Гарбачоў служыў у пагранічных войсках на Бугу і там загінуў. „...весяльчак, танцор, сардэчны чалавек, яго любілі ўсе байцы," — піша пра яго аднапалчанін, капітан у адстаўцы Васіль Гарбуноў.

ТРЫБУНА чытачоў

(Працяг са стар. 5)

Брава, Тургенеў!

джай. Не для нас падобная асалода жыцця ў час уборкі. Каб звязаў нават рукі і ногі і палажыў пад „разветвистым деревом“, то хлебароб зусім не патургенеўску ляжаў бы. Не цешыла б яго прыемная прахалода, ні зялёныя лісточкі, ні галубое неба, ён віўся б як вуж, зубамі рваў бы пыты, каб хутчэй узяцца за справу. А я ўдзячны Тургеневу таму, што апісаў асалоду бестурботнага жыцця. Стварыў вобраз, невядомы сялянскаму саслоўю. Брава, Тургенеў! Не дарма *смотрел* на голубое небо. Такім самым назіральнікам неба аказаўся і наш „белавежац“. Толькі ён, як прадстаўнік сучаснай плыні, выбраў начное неба.

Але аб гэтым у наступны раз.

Дзядзька Квас

ЯКІЯ МЫ ЛЮДЗІ

ШТО ЗА ДЗІВА?

Было гэта 11 студзеня новага ўжо года. Ехаў мой муж Стасек а гадзіне 11.50 аўтобусам нумар BRB-882-C з Крынак у Крушыняны.

Добра ўсім вядома, што білеты з Крынак у Крушыняны купляюцца ў кіёску, які знаходзіцца недалёка прыпынку ПКС. У сувязі з тым, што мой муж мае 50% зніжкі на цягнік і аўтобус, ён не купіў білета ў кіёску, бо такіх не было, а прадаўшчыца сказала купіць у аўтобусе. Калі муж папрасіў білет у шафёра, сядаючы ў аўтобус, той катэгарычна адмовіўся, сварачыся на майго мужа, чаму не купіў у кіёску. На тлумачэнне майго мужа, што такіх білетаў не было, сказаў: „Мне малая да гэтага справа, калі з'явіцца кантроль, заплаціш 400 зл“. Пасажыры аўтобуса чулі спрэчку і сказалі: „Сядай, чалавеча, а ў выпадку кантролю мы пасведчым, што шафёр адмовіўся прадаць білет“.

Калі аўтобус прыехаў у Крушыняны, мой Стасек, выходзячы з аўтобуса, сказаў шафёру: „Я пацікаўлюся, хто з нас меў рацыю — ці я, што патрабаваў у пана шафёра білет, ці пан, што мне яго не прадаў“. Шафёр яму ў адказ крыкнуў: „Стары дурню, пацалуй мяне у...“

Было многа людзей і многія казалі, што хто часта ездзіць, дык гэта не навіна, пачуць ад шафёра такую прапанову.

Даволі смешная справа, але непрыемна чуць старэйшаму чалавеку такія словы. З-за нветлівых шафёраў не хочацца нікуды ехаць, хоць часта ёсць вялікая патрэба. Едучы аўтобусам, трэба мець больш шчасця і здароўя, каб паехаць і вярнуцца шчаслівa, не сустрэўшыся з непрыгожымі ўчынкамі нашых шафёраў.

Надзя Звярынская,
кал. Слабодка

ЗАПРАШАЕМ У КРАМУ

Дарагі рэдактар! Восенню 1979 года я пісаў вам пра нашу спажывецкую краму ў вёсцы Нурэц, якую ўзялі ды і закрылі. Вы апублікавалі гэтае маё пісьмо ў „Ніве“. Цяпер хачу расказаць вам пра далейшы лёс крамы. Пасля ўсяго гэтага мы на агульным сходзе папрасілі адну нашу жанчыну Зофію Лаўрэнчук, каб яна стала прадаўшчыцай у краме. Яна згадзілася. Уладзілі ўсе патрэбныя справы і крама была адкрыта. Цяпер мы ўсе задаволены, бо наша прадаўшчыца, як мы яе ўсе называем Зося, аказалася ветлівай і добрай працаўніцай. У краме тавары пакладзены па парадку і чыста. І надта ж наша Зося стараецца, каб усе патрэбныя нам тавары былі ў нашай краме. За ўсё гэта мы сардэчна дзякуем і жадаем, каб заўсёды наша прадаўшчыца была такой.

Пётр Чайкоўскі,
Нурэц

НЯСПАДЗЯВАНАЯ ХРОНІКА

8 лютага вечарам на станцыі ПКП у Бельску здарылася трагедыя. Увахозячы ў поезд з Седльцаў у Беласток, які быў ужо ў руху, жанчына папала пад колы вагона. Адрэзала ёй абедзве нагі, а па дарозе ў бальніцу яна памерла.

А на дзень раней на дарозе з Боцькаў у Бельск шафёр, які ехаў „Тарпанам“, няправільна абгнаў іншыя самаходы і стукнуўся з аўтобусам „Аўтасан“. У выніку і шафёр „Тарпана“, і чатыры пасажыры яго былі цяжка паранены, а адзін з іх памёр у бельскай бальніцы.

65 ПРАЦЭНТАЎ БРАКАЎ

Надумаўся я купіць парнік — электрычны альбо на вугаль. Выбраўся на вуліцу Гурную ў Гайнаўцы, дзе знаходзіцца гаспадарчы магазін ВЗСР, даведацца, ці ёсць парнікі і колькі яны каштуюць. Калі зайшоў у магазін, аж сэрца зарадавалася, як убачыў пад сценою некалькі дзесяткаў парнікоў двух сартоў.

Думаю, параюся найперш з магазінерам Сцяпанам Томчукам, які парнік лепш купіць. Ён жа лепей ведае, што думаюць людзі аб парніках. І прашу выпісаць мне парнік на вугаль. Можна напаліць і дровамі, бо з энергіяй, як ведаем, тугавата, а я не хацеў бы паявлічваць дэфіцыт яе.

— Нічога з гэтага не будзе, — кажа магазінер Томчук. — Прыйдзіце праз месяц, можа тады і купіце сабе парнік.

Не, думаю, мяне ты так не адправіш, пайду ўсюды, а парнік куплю сёння, бо за месяц па ім і след прастыне. А ў магазінера пытаю: „Чаму праз месяц, а не сёння?“

— Бо ўсе парнікі, якія тут стаяць, гэта бракі, злажылі на іх рэкламацыі, прыедуць прадстаўнікі фабрыкі, правядуць рамонт, тады дамо ў продаж.

Як гэта столькі парнікоў браковых? Як жа можна было іх высылаць у продаж, займаць транспарт, псаваць людзям нервы, мець дадатковыя кошты рамонту, пераацэнкі і ўмоўнай кары! Кажуць, што тэхнічная кантроля фабрыкі не можа навуковым спосабам адкрыць бракаў у парніках. Падкажам ім: мілыя, перад высылкай парнікоў у свет, наліце ў кацёл вады. Як вада цячэ, парнікі на бок і ў рамонт! Тады не будзе рэкламацый.

У кастрычніку мінулага года гаспадарчы магазін у Гайнаўцы атрымаў 100 штук парнікоў на вугаль і толькі 35 з іх не працякала, 68 штук было зарэкламавана. З усіх вада цюркам лілася. Значыць, 68 працэнтаў бракаў.

Трошкі лепей робіцца электрычныя парнікі. Пастаўка таксама ў кастрычніку 50 парнікоў 100-літровых. Добрых было толькі 26 штук, 24 адстаўлена на бок — 49 працэнтаў.

З такім бракаробствам я жыў ў сваім доўгім жыцці не сустракаўся. Памойму, гэта ўжо нават не бракаробства, а проста гаспадарчы сабатаж!

Кажуць, што рабочыя фабрыкі сельскагаспадарчых машын мала і на работу ходзяць, бо яны ж увесь час у раз'ездзе па краіне — ладзяць тое, што кепска зрабілі на фабрыцы.

Што на ўсё гэта дырэкцыя фабрыкі сельскагаспадарчых машын у Хайнове — прадуцэнт парнікоў на вугаль?! 68 працэнтаў бракаў, гэта скандал! Мала лепшая і фабрыка сельскагаспадарчых машын у Інаўроцлаве, якая прадукуе 49 працэнтаў бракаў. Пара задумацца над сваёй прадукцыяй!

Вірскі

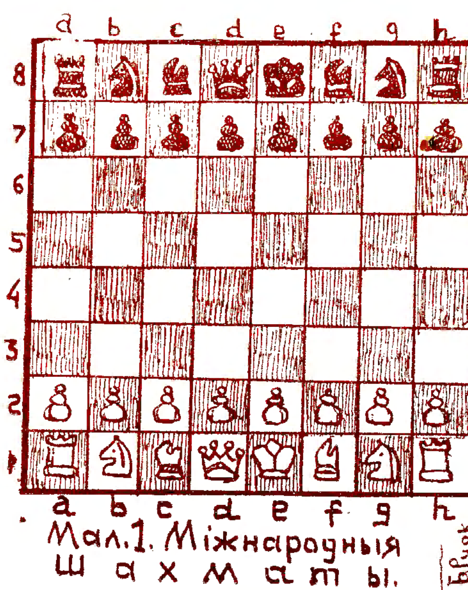
ШАХМАТНЫ ТУРНІР

У Бельску адбыліся спаборніцтвы ў гульнях на міжнародных шахматах (мал. 1). Арганізатарам мерапрыемства быў інспектар гмінных спартыўных калектываў М. Сахарчук.

Усіх удзельнікаў было 13 асоб, ды дзве дружыны па 4 чалавекі з Бельска і Аўгустова. Удзельнічалі ў спаборніцтве 3 жанчыны, што вельмі рэдка сустракаецца і што трэба радасна вітаць. Гульні адбываліся паводле швейцарскай сістэмы згодна з шахматным кодэксам. Першае месца заняў Е. Гаворскі, набраў 4 ачкі без адзінага пройгрышу; другое — А. Тапалёўскі, 4 ачкі; трэцяе — Ф. Татарчук, 3,5 ачка.

Сярод жанчын першае месца заняла маладая Варвара Такаюк — 2 ачкі; другое — Галена Асташэвіч, 1 ачко, і трэцяе — Крыстына Альховік, 0,5 ачка. Дружынова першае месца заняў Бельск, другое Аўгустова. Вялікая надзея ў будучыні ўскладаецца на Варвару Такаюк. Дружыну з Аўгустова падрыхтаваў настаўнік Яўген Аніська.

Інж. Б. Ф. Рудкоўскін,
галоўны шахматны суддзя

Мал. 1. Міжнародныя шахматы.

Карэспандэнцкія дэбюты

МАЯ ВЁСКА

Даўно я збіраўся напісаць вам некалькі слоў аб сваёй вёсцы. У Дубічах Асочных жыве больш як 200 жыхароў. Многія гаспадары ўжо на пенсіі. І маглі б гэтыя гады пражыць больш цікава. Ды няма куды зайсці ў нас. Таксама і маладым, бо ў нашай вёсцы няма ані клуба, ані святліцы. Моладзь збіраецца на вуліцы, а старэйшыя жыхары дзенебудзь у хаце і ўспамінаюць свае мінулае...

Мне здаецца, павінен быць у нашай вёсцы клуб. Наша ж вёска нават заняла адно з першых месц у конкурсе „Вёска гаспадарная і культурная“.

Жыхароў нашай вёскі чым-небудзь трэба прабудзіць са сну. Можа тады цікавейшым стала б жыццё. Цяпер, як прыслухацца да размоваў, дык толькі наракання. А мне здаецца, што наракаем самі на сябе.

Пятро Галёнка

Ад рэдакцыі. Здаецца нам, што вёска Дубічы Асочныя ўжо пачала будзіцца са сну, калі вы рашылі напісаць пра яе ў „Ніву“. Спадзяемся, што будзеце нашым пастаянным карэспандэнтам з гэтай цікавай вёскі.

НАША ПОШТА

Рэдагаваны вамі наш тыднёвік „Ніва“ я чытаю ўжо даволі доўга. Вельмі мне ён падабаецца. Жыву я ў вёсцы Бацюты і мне ўжо 31 год. Вымушаны прызнацца, што я даволі позна пачаў цікавіцца бліжэй беларускай мовай, хаця здаўна веду свае паходжанне і са сваёй радней гавару беларускім дыялектам.

У нашай вёсцы многа беларусаў. На жаль, забываюць яны аб сваім паходжанні, а іх дзеці не гавораць ужо на роднай мове.

Спачатку я чытаў „Ніву“ „ад дошкі да дошкі“. Цяпер выбіраю болей цікавыя мяне загалоўкі.

Мяне вельмі цікавіць гісторыя нашай краіны і нашага народу ад самага пачатку яго існавання. Таму ў мяне такая просьба: ці не маглі б вы ў „Ніве“ змясціць інфармацыю — ці і дзе можна было б дастаць нейкую кніжку, у якой апісана была б больш-менш камплектная гісторыя нашых продкаў? Асабліва цікавяць мяне лёсы беларускага народу ад пачатку яго існавання да 1917 года. Далейшыя нагул ведаю. Я быў бы вам вельмі абавязаны.

Жадаю ўсёй рэдакцыі і ўсім супрацоўнікам здароўя і поспехаў у вашай вельмі патрэбнай працы.

З павсжаннем

Уладзімір Данчынскі,
Бацюты

Ад рэдакцыі. Гэтым лістам распачнем у „Ніве“ абмен — ці ў форме пазычання, ці ў форме продажу кніжак паміж нашымі чытачамі. Вельмі часта здараецца так, што нехта хоча прачытаць кніжку, а мае яе хто іншы. Калі ласка, такія заяўкі прысылайце ў рэдакцыю. Будзем іх друкаваць (з умовамі пазыкі ці продажу). Можа быць і так, што нехта захоча падарыць каму кніжку.

Адначасова напамінаем, што ў мінулым годзе выйшла ў выдавецтве „Асалінэум“ „Гісторыя Беларусі“ М. Космана. Пытайцеся ў кнігарнях.

(Працяг са стар. 4)

кароў. Але бяда ў тым, што родная „Ніва“ адвяла яму толькі палоску — загон і думаю, што малака 50 літраў не будзе.

Дзядзька Квас ганарыста такуе:

„...Я не адзінокі. Дарма надзяляць мяне суб'ектыўнасцю. Паэзія для мяне — гэта забаўка вольнага часу, якога ў маім жыцці не хапае. Люблю выключна добрую паэзію і нізашто ў свеце не зыду з гэтай пазіцыі...“

Такія то піраґі... Я думаю, што аж так „глыбока закопвацца“ не варта. Бо як зразумець вышэй напісаную „неразбярыху“?

Для мяне паэзія і пісанне вершаў гэта не забаўка. Я таксама селянін, знаю сялянскую псіхіку і мары. Знаю добра і рэчаіснасць. **Валодзя Гайдук**

НЕ Ў АДНЫМ ПАДБЕЛЛІ

Зацікавіў мяне артыкул С. Сцепанюка пад загалоўкам „Скандал у пачакальні“, „Ніва“ № 3, дзе па словах аўтара, маладыя „пісары“ пішуць на сценах пачакальні брыдкія словы, да якіх прывыклі ўжо людзі ды і самі настаўнікі.

Гэта ж трэба! Каб у XX нашым веку вучні і ўвогуле маладыя людзі былі настолькі некультурныя і хуліганскія? Ды не ў адным Падбеллі такое ёсць. Напрыклад, у Грабаўцы, Дубіцкай гміны, у пачакальні яшчэ горш. Ды гэта ўжо і не аўтобусная пачакальня, бо шыбы амаль усе выбіты і толькі вецер свішча. Пра надпісы тут ужо й няма чаго гаварыць. **М. Панфілюк**

*

І ў нас так бывае. Сцепанюк у 3 нумары закрануў справу скандальнага выгляду пачакальні ў Падбеллі. Прыкрая гэта справа і вялікі сорам, што такія выпадкі здараюцца сярод нашай моладзі. Думаў я аб гэтым і не пісаць. Толькі як убачыш такую размалёўку на сценах і выбітыя шыбы ў вокнах, то аж халера бярэ і не вытрымліваеш. І тады думаеш: напішу аднак пару слоў і паведамлю, што ў нашай пачакальні Стараберазова не лепш, як у Падбеллі. Можа дойдзе гэта неяк да розуму некаторых нецярплівых, якія не могуць дачакацца, пакуль сядуць за парту, каб пісаць у сшытках, дык пішуць па сценах. Апамятайцеся! Пачакальня — гэта ж супольнае месца, супольная праца. За пабудову яе трэба было заплаціць. Людзі стараліся, каб было прыемней у пачакальні. А знішчыць гэтую працу вы можаце вельмі хутка. Ды каму патрэбна такая вашая размалёўка? Хаця б такія словы, самыя лагодныя з пісаных на сценах: „Ваня + Маня = каханне“. Абсурд! А можа гэта новая форма матэматыкі? А мы і не бачым, што марнуюцца сярод нас такія таленты. І ў сувязі з гэтым мучыць мяне адно пытанне: ці аб каханні трэба аж па сценах пісаць? Адкажыце мне на гэта, маладыя людзі! А я параю тут вам, пачакайце трошачкі. Калі прыдзе сапраўднае каханне, даведаецеся тады, што аб ім па сценах пісаць не трэба. Толькі праўду гаварыць аб ім жыццём.

У народзе кажуць: адна паршывая авечка ўсё стада загадзіць. Так і сярод моладзі бывае. Добра, што не ўсе адноалькавыя. Добра, што ёсць і культурная моладзь. Якраз такія вучні, такія маладыя людзі, павінны не дазваляць размалёўваць і нішчыць нашага супольнага дабра. Хацелася б пра такіх культурных вучнях тых культурных маладых людзей прачытаць у „Ніве“. **Г. Мароз**

ВУЧАЦЦА

У вёсцы Белкі, што ў гміне Нарва, вядзецца курс на званне кваліфікаванага гаспадара. Вучыцца 22 асобы. Ходзяць у асноўным жанчыны, бо іх аж 15 асоб.

Курс вядзе інструктар сельскагаспадарчай службы з Нарвы Генрык Катовіч. Ён адначасова і аграном вёскі Белкі. Заняткі праходзяць добра і цікава, курсанты задаволены сваім выкладчыкам.

Курс гэты паказвае, што і ў нашых баках ёсць людзі, зацікаўленыя зямлёй. А калі яны закончаць курс, напэўна павысяць ураджайнасць гаспадарак.

М. Лук'янюк

Імпартгумар

БЫЛЬ І НЕБЫЛІЦА

Глядзіш: ён не ў школе на ўроках за коскі тузае, партфельчык носіць дадому.

Глядзіш: празвінеў апошні званок. Скончыліся школьныя гады. Яна ў інстытут паступіла, ён — на завод. Яна вучыцца, ён працуе.

Глядзіш: пажаніліся. Ён стаў вучыцца, яна працуе.

Глядзіш: ён — галоўны інжынер, яна — кандыдат навук. Машыну купілі, каляровы тэлевізар.

І вось кіно скончылася. Прыходжу дадому.

Гляджу: дзяўчынка зусім маленькая. Ёй бы яшчэ ў лялькі гуляць, а яна ўжо маме дапамагае і вучыцца добра. А ён вымахаў — сажань у плячах. Вучыцца не хоча, усё на гітары брынкае. Узяла яна над ім шэфства. Скончылі школу на выдатна. Яна ў інстытут падалася, а ён — у армію.

Гляджу: ён — ужо камандзір, яна — урач. Пажаніліся. Дзеці пайшлі. Машыну купілі, каляровы...

Выключыў тэлевізар. Уключыў радыё.

Чую: хлопца так і цягне да кніжак. Не, каб у двары ў футбол паганяць. Чытае і чытае. А ёй адны б толькі танцы ды гулі. Скончылі школу. Ну, ён, вядома, на фізмат, а яна ў тэатральна-мастацкі, на актрысу.

Чую: пажаніліся. Дзеці пайшлі. Яна ў тэатры ролі іграе, ён у інстытуце выкладае. Машыну набылі, каляровы тэлевізар.

Выключыў радыё.

Бачу: прыходзіць да мяне дачушка і гаворыць: „Тата, га, тата, а Воўка на ўроках мяне за коскі тузае. І вучыцца не хоча. Усё на гітары брынкае."

Бачу: скончыла мая Анюта школу, а Воўку-абібока на другі год пакінулі. Падалася Анюта ў інстытут, ды заваліла ўступныя экзамены. Пайшла на завод працаваць, а Воўка перайшоў у вячэрнюю школу ды таксама на завод падаўся.

Ходзіць Воўка да нас дадому, усё да Анюты заляцаецца.

Бачу: пажаніліся яны, дзеці пайшлі. Тэлевізар прыдбалі, а Воўка піць пачаў. Цярпела Анюта, цярпела, а потым кінула яго і пайшла з двума дзеткамі ў свой родны дом — да таты-мамы.

Бачу: лепшыя гады мінаюць, а мая старэйшая нічога ў жыцці не дасягнула. Крыўдна стала да слёз.

Чую: нехта мяне тармосіць.

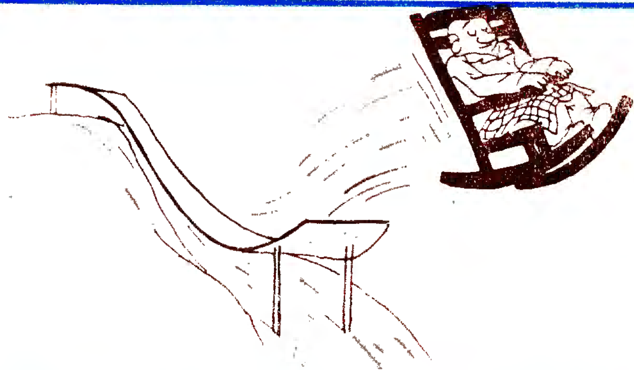
Прачнуўся

— Ты што, Федзечка, плачаш? Мо, пакрыўдзіў хто? — пытаецца жонка.

— Ды вось прысніцца ж усялякае глупства... Нібыта чую пад вокнамі настойлівы гудок аўтамабіля.

Гляджу: Воўка з Анютай на сваёй машыне з водпуску вярнуліся. А Анюта чамусьці крычыць: „Тата, га, тата, дапамажы каляровы тэлевізар у дом занесці!.."

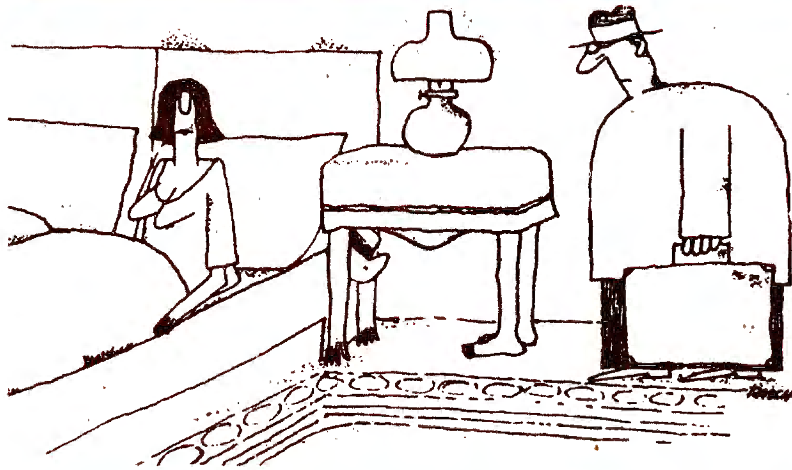
С. Мірзаян

Розуму, як лічыць Асёл, у яго дастаткова. Не хапае высокай пасады.

НІЎКА

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

БАЛАДА АБ МАЦІ

Словы В. Шымука

Музыка І. Кузняцова

Вясною і летам матуля ідзе за сяло,
Асеннюю слотай і ў сцюжу ідзе на дарогу.
Чакае матуля, чакае так доўга сыноў,
Яны не прыйшлі святкаваць з ёю Дзень Перамогі.

Чатыры сыны не прыйшлі да матулі з вайны,
Чатыры сыны, уся надзея і ўцеха матулі.
Старэнькай і зараз здаецца, што прыдуць дахаты яны,
Абдымуць, да сэрцаў гарачых ласкава прытуляць.
А маці расказа сыночкам сваім маладым,
Раскажа пра тое, што людзі пра іх не забылі.
Матуля ідзе на бальшак, дзе чатыры дубы
Растуць і шумяць, што калісьці сыны пасадзілі.

І дрэвы прыветна здалёк сустракаюць яе.
І гладзіць іх маці пяшчотна рукой безупынку
І шэпча: сыночкі, дубочкі, крывінкі мае —
Пятруська, Аніська, Рыгорка, Іванка.

Чатыры сыны...

ПРЫЗНАЎСЯ

Сустрэліся задрыпанцы. Адзін і пытае другога:

— Мікола, чаму ў цябе сінякі ўвесь час пад адным вокам?

— Гэта мая жонка на адно вока недабачвае.

ГАСПАДАР ХАТЫ

На панадворак зайшоў мужчына і сказаў хлопчыку:

— Я хацеў бы бачыць гаспадара хаты.

— Пачакайце трохі, бо якраз тата з мамаю спрачаюцца, хто з іх гаспадар...

НЕ ЗАБЛУДЗІЦЦА

Нявестка глянула ў акно і ўбачыла, як, абчэпленая кошыкамі і клункамі, да іх ідзе свякруха.

— Ну, чаго ты тарчыш, — крыкнула жонка на мужа. — Во маці ледзь сунецца, бяжы ды дапамажы. Бачыш, як гнеца старая.

Іншым разам маці прыехала без кошыкаў і клункаў. У гэты раз першым яе ўбачыў сын.

— О, глядзі, Маня, маці ідзе. Пайду сустрэну, — кажа сын.

Нявестка глянула ў акно і абыякава сказала:

— Сама дарогу ведае, не заблудзіцца.

З сербахарвацкіх баек

РАКАВА ХАДА

Святла прамень упершыню ўгледзеў рака —
Здзівіўся і не мог стрымацца ад спагады:
— Дзе ж гэта так зняверыўся ён, небарака?
Памерці лепш, чым так хадзіць — наперад задам!

НА СМЕТНІКУ

Задзёршы дзюбу, певень ганарысты
Распытваў вераб'я: „Скажы, браток, начыста,
Ці песня падабаецца мая?"
„Дзівосная... аж сэрца заміраe..." —
Гаворыць верабей... і вушы затыкае.

Густаў Коклец

РАЦЫЯНАЛІЗАТАР

— Ведаеш, як лягчэй за ўсё забіць асу?

— Не.

— Загані яе пад шафу і адпілуй у шафы ножкі.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Арыштаваны два ўзломшчыкі. Камісар паліцыі пачынае допыт.

— Вы даўно знаёмы з вашым саўдзельнікам? — пытаецца ён у першага ўзломшчыка.

— Толькі з учарашняга дня, сіньёр.

— І вы хочаце, каб я вам паверыў?

— Бачыце, ён сказаў мне, што сядзеў ужо дванаццаць разоў, і я адразу адчуў да яго давер.

*

— Шмутке, чаму вы чытаеце дэтэктывы ў час работы? — абурана спытаў начальнік.

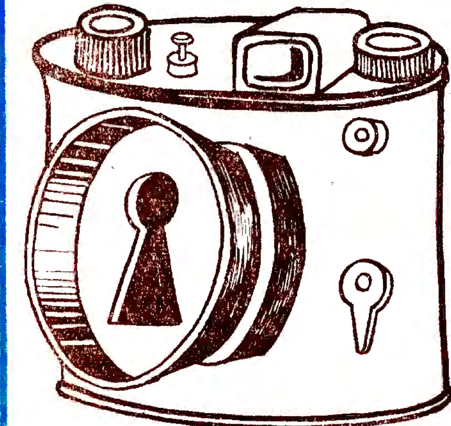
— Бачыце, шэф, тут такі шум, што чытаць сур'ёзныя кнігі проста немагчыма.

*

Адзін студэнт заявіў сябру, што атрымае мільён долараў, навучыўшы свайго сабаку гаварыць.

— Лухта! Які дурань заплаціць мільён за гаворачага сабаку?

— Дурань, вядома, не заплаціць. Але будзь упэўнены, што любая фірма, выпускаючая корм для сабак, заплаціць кучу грошай, каб толькі ён маўчаў.

„Made in Zadrypanka". Фотаапарат сістэмы „Вам, дапытлівыя". Блакітная мара аматараў замочных шчылін.

З „Весніка Задрыпоніі"

НАВІНЫ ВЫТВОРЧАСЦІ

Значнай эканоміі рабочага часу і матэрыяльных затрат на транспартныя перавозкі супрацоўнікаў дабіліся ў дэгустацыйным цэху № 3 завода шампанскіх він гор. Крывыя Трубкі. На днях перадавікоў вытворчасці проста ў цэху адкрыўся новы, добраўпарадкаваны выцвярэзнік.

ПЫТАННЕ ГАПКІ

Чаму шлюбы заключаюцца на небясах, а разводы адбываюцца на зямлі?

Курёзы

СУВОРАЎ

Сувораў меў звычку з'яўляцца на афіцыйныя прыёмы пры ўсіх сваіх ордэнах.

На адным з прыёмаў да яго падыйшло некалькі дам, мужы якіх зайздросцілі Суворaву.

— Ой, Аляксандр Васільевіч! — усклікнулі яны. — Вы такі кволы, а на вашых грудзях столькі цяжару! Нябось вам цяжка?

— Госпадзі, як цяжка! Ой, як цяжка! — сказаў Суворaў. — Вашым мужам не пад сілу.

КАРУЗА

Знакаміты італьянскі спявак Энрыка Каруза адбываў на аўтамабілі турнэ па Амерыцы. У дарозе аўтамабіль зламаўся. Пакуль шафёр рамантаваў машыну, Каруза зайшоў у дом фермера.

— Я Каруза, — прадставіўся спявак.

— Божа мой! Вось здзіўляюча! — усклікнуў здзіўлены фермер. — Ніколі не думаў, што я магу сустрэцца з вамі. Уяві сабе, — звярнуўся фермер да жонкі, — перад намі вялікі падарожнік Рабінзон Круза, той, аб якім мы столькі чыталі!

ЭЙНШТЭЙН

Альберт Эйнштэйн, вяртаючыся дадому, нечакана звярнуўся да швейцара:

— Выбачайце, дзе жыве прафесар Эйнштэйн?

Здзіўлены швейцар адказаў:

— Дык... вы ж і ёсць прафесар Эйнштэйн?!

— Гэта я ведаю. Але я забыў, на якім паверсе жыву...

Ніхто не ведае, колькі ў галаве клёпак. А як лёгка пазнаць тых, у каго хоць адной не хапае!